

İŞ, GÜÇ ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ VE İNSAN KAYNAKLARI DERGİSİ

CILT:17 - SAYI:1 - YIL:2015

ISSN:2148-9874

İÇİNDEKİLER

	MAKALE ADI	SAYFA
1	YAŞLANMA, GENÇLİK VE GÖÇ EKSENİNDE KÜRESEL DEMOGRAFİK DÖNÜŞÜM VE REFAH DEVLETİ DOÇ. DR. BÜNYAMIN BACAK-DR. ÖZGÜR TOPKAYA-ARAŞ. GÖR. GONCA GEZER	2-28
2	REKABET EDEN DEĞERLER MODELİYLE ÖRGÜT KÜLTÜRÜ İNCELEMESİ: KAMU KURUMUNDA GÖRGÜL BİR ARAŞTIRMA YARD.DOÇ.DR.AYTÜL AYŞE ÖZDEMİR	29-53
3	MİKROKREDİLERİN MAKRO EKONOMİK ETKİLERİ:TÜRKİYE VE DÜNYADAKİ ÇALIŞMALARIN KATKISI ÜZERİNE BİR LİTERATÜR ARAŞTIRMASI DOÇ.DR.İSMAİL ŞİRİNER	54-77
4	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE KARIYER UYUMLULUĞU VE KARIYER İYİMSERLİĞİNİN İNCİNSİYET ROLÜ DEĞİŞKENİNE GÖRE İNCELENMESİ DOÇ.DR.DİĞDEM M. SİYEZ- REZİWANGULI YUSUPU	78-88
5	SAĞLIK ÇALIŞANLARININ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNE YÖNELİK YAKLAŞIMLARININ DEĞERLENDİRMESİ: SAKARYA ÖRNEĞİ ÖĞR.GÖR.OYA BAYILMIŞ-DOÇ.DR.YUNUS TAŞ	89-117
6	BEYAZ YAKALILAR YÖNETİLMİYİ NEDEN KABUL EDERLER? İŞYERLERİNDE TAHAKKÜME GÖSTERİLEN RIZANIN SOSYOLOJİK BİR ANALİZİ DR.BAHADIR NUROL	118-140
7	BİREY-ÖRGÜT UYUMUNUN İŞ DOYUMU VE ÖRGÜTE BAĞLILIK ÜZERİNE ETKİSİ YARD.DOÇ.DR.MEHMET ULUTAŞ-YARD.DOÇ.DR.ADNAN KALKAN-YARD.DOÇ.DR.ÖZLEM ÇETİNKAYA BOZKURT	141-160
8	İŞÇİ HAREKETİNE TARİHSEL BİR BAKIŞ: DÜNDEN BUGÜNE YAŞANAN DÖNÜŞÜMLERİN YAPISAL BİR ANALİZİ YARD.DOÇ.DR.HANDE ŞAHİN	161-184

İş,Güç, Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, yılda dört kez yayımlanan hakemli, bilimsel elektronik dergidir. Çalışma hayatına ilişkin makalelere yer verilen derginin temel amacı, belirlenen alanda akademik gelişime ve paylaşıma katkıda bulunmaktadır. İş, Güç, Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, ‘Türkçe’ ve ‘İngilizce’ olarak iki dilde makale yayımlanmaktadır.

Is,Guc The Journal of Industrial Relations and Human Resources is peer-reviewed, quarterly and electronic open sources journal. Is, Guc covers all aspects of working life and aims sharing new developments in industrial relations and human resources also adding values on related disciplines. Is,Guc The Journal of Industrial Relations and Human Resources is published Turkish or English language.

Editörler Kurulu / Editorial Board

Aşkın Keser (Uludağ University)

K.Ahmet Sevimli (Uludağ University)

Şenol Baştürk (Uludağ University)

Editör / Editor in Chief

Şenol Baştürk (Uludağ University)

Yayın Kurulu / Editorial Board

Yrd.Doç.Dr.Zerrin Fırat (Uludağ University)

Prof.Dr.Aşkın Keser (Uludağ University)

Prof.Dr.Ahmet Selamoğlu (Kocaeli University)

Yrd.Doç.Dr.Ahmet Sevimli (Uludağ University)

Doç.Dr.Abdulkadir Şenkal (Kocaeli University)

Doç.Dr.Gözde Yılmaz (Marmara University)

Yrd.Doç.Dr.Dr.Memet Zencirkıran (Uludağ University)

Uluslararası Danışma Kurulu / International Advisory Board

Prof.Dr.Ronald Burke (York University-Kanada)

Assoc.Prof.Dr.Glenn Dawes (James Cook University-Avustralya)

Prof.Dr.Jan Dul (Erasmus University-Hollanda)

Prof.Dr.Alev Efendioğlu (University of San Francisco-ABD)

Prof.Dr.Adrian Furnham (University College London-İngiltere)

Prof.Dr.Alan Geare (University of Otago- Yeni Zeland)

Prof.Dr. Ricky Griffin (TAMU-Texas A&M University-ABD)

Assoc. Prof. Dr. Diana Lipinskiene (Kaunos University-Litvanya)

Prof.Dr.George Manning (Northern Kentucky University-ABD)

Prof. Dr. William (L.) Murray (University of San Francisco-ABD)

Prof.Dr.Mustafa Özbilgin (Bruner University-UK)

Assoc. Prof. Owen Stanley (James Cook University-Avustralya)

Prof.Dr.Işık Urla Zeytinoğlu (McMaster University-Kanada)

Ulusal Danışma Kurulu / National Advisory Board

Prof.Dr.Yusuf Alper (Uludağ University)

Prof.Dr.Veyssel Bozkurt (İstanbul University)

Prof.Dr.Toker Dereli (Işık University)

Prof.Dr.Nihat Erdoğan (İstanbul Şehir University)

Prof.Dr.Ahmet Makal (Ankara University)

Prof.Dr.Ahmet Selamoğlu (Kocaeli University)

Prof.Dr.Nadir Suğur (Anadolu University)

Prof.Dr.Nursel Telman (Maltepe University)

Prof.Dr.Cavide Uyargil (İstanbul University)

Prof.Dr.Engin Yıldırım (Anayasa Mahkemesi)

Doç.Dr.Arzu Wasti (Sabancı University)

Tarandığı İndeksler/ Indexes

*Dergide yayınlanan yazılardaki görüşler ve bu konudaki sorumluluk yazarlarına aittir.
Yayınlanan eserlerde yer alan tüm içerik kaynak gösterilmeden kullanılamaz.*

*All the opinions written in articles are under responsibilities of the outhors.
The published contents in the articles cannot be used without being cited*

“İşGüç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi - © 2000- 2014

“Is,Guc” The Journal of Industrial Relations and Human Resources - © 2000- 2014

YAŞLANMA, GENÇLİK VE GÖÇ EKSENİNDE KÜRESEL DEMOGRAFİK DÖNÜŞÜM VE REFAH DEVLETİ

Doç. Dr. Bünyamin BACAĞ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

Dr. Özgür TOPKAYA

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Araş. Gör. Gonca GEZER

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

ÖZET

Çalışmada 2008 Küresel Ekonomik Krizi ve ardından Avrupa'da görülen Borç Krizi sonrası küresel demografik dönüşüm sürecinde yaşlanma, gençlik ve göç gibi bir takım faktörlerin refah devleti üzerindeki etkileri araştırılmaktadır. Başta Amerika ve Avrupa'da sosyal, siyasi ve akademik çevrelerde refah devleti uygulamalarının; kamu borç yükleri sebebiyle artık sürdürülemez olduğu yönünde görüşler dile getirilmektedir. Bununla birlikte küreselleşme süreci sonrası gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYİH) içinde, sosyal hizmetler için ayrılan pay artış göstermesine karşın, demografik dönüşüm karşısında yetersiz kalmaktadır. Birçok devletin eğitim ve sağlık alanlarında sağladığı hizmetleri bırakarak küçülmeye gitmesi toplumun dezavantajlı kesimleri için sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Özellikle Avrupa'da artan yaşlı nüfusa yönelik sağlık hizmetleri, gelişmekte olan ülkelerdeki genç nüfusun eğitimi, genç işsizliği sorunu ve göçmenlerin entegrasyonu önemli sosyal politika meseleleri olarak öne çıkmaktadır. Çalışmada sosyal harcamaların artarak devam edeceği öngörüsü yazarlarca yazın literatürü taranarak ve istatistiki veriler değerlendirilerek ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Refah Devleti, Demografi, Göç, Gençlik, Yaşlanma.

ABSTRACT

The study investigates effects of several factors of demographic transition such as ageing, young population and immigration over the welfare state following the 2008 Global Economic Crisis and European Debt Crisis. Opinions about the sustainability of welfare state applications due to public debt stocks are expressed among social, political and academic fronts after 2008 Global Economic Crisis and the following European Debt crisis. In spite of the increase in the ratio of social spendings to gross domestic product (GDP) after globalization, the increase has been insufficient for demographic transformation. Many countries' abandonment of their services in the fields of education and health would cause problems for several disadvantaged groups in the society. Particularly, healthcare issues for the elderly in Europe, youth unemployment and training and integration of the immigrants are serious issues for social policy. The authors of the study attempt to put forward that the social spendings will continue to increase by conducting literature review and available statistical data.

Key Words: Globalization, Welfare State, Demographics, Immigration, Youth, Ageing.

GİRİŞ

Ondokuzuncu yüzyıl sosyologlarından William Graham Sumner yaşlılara karşı saygı ve onları yok etme üzerine kurulu iki farklı temanın değişik kültürlerce kabul gördüğünü ileri sürer. Sumner'e göre bu iki anlayış, gençleri farklı biçimlerde sosyalleştirmektedir. İlki yaşlılara saygı duyulmasını gençlere öğretirken, diğeri ise yaşlıların kaynakları boşa harcayan toplumsal bir yük olduğunu telkin etmektedir. Gençlerin güçlerini azami düzeyde tutmak için ilkel toplumlarda yaşlılar öldürülmüşlerdir. Cermen kavimlerinde babalar küçük yaştaki çocuklarını sergileyip satarlar ve zamanla yetişkin oğullar yaşlı anne babalarını öldürürlerdi. Göçebe toplumlarda; yaşlıların göç yolunda ölüme terk edilmesi geleneği çeşitli kavimlerce uygulanmıştır. Bu yüzden onları doğrudan öldürmek belki de daha uygun bir hareketti. Yaşlılar bazen bunu yaşamın zorluğundan bıktıkları için bazen de kabilenin refahı için rica ederlerdi. Kızılderili kabileleri yaşlılarını tükenme noktasına gelinceye kadar çalışmaya zorlardı; kabilenin açlıkla karşı karşıya kaldığı bazı durumlarda ise yaşlılar ölüme terk edilirdi (Reinharz, 1986:36). Bugün kişi hak ve hürriyetleri gelişmiş toplumların tümünde devletlerce güvence altına alınmış ve özellikle uluslararası örgütlerin ortaya koyduğu düzenlemeler çerçevesinde dezavantajlı gruplar dahil toplumun her bireyine insan onuruna yaraşır düzeyde asgari geçim imkanının sağlanması öngörülmüştür.

Sanayi devriminin ortaya çıkması ile şekillenen modern toplumun sosyo-ekonomik yapısının şundaki olgunluk seviyesine ulaşması kolay olmamıştır. Sanayi devriminin başlangıç yıllarında; sanayileşme yarışı içerisinde giren devletlerin, sermaye sahiplerinin toplumun sağlıklı gelişimini hiçe sayarak kâr uğruna vahşi kapitalizm hamlelerine karşı duyarsızlığının yarattığı sorunlar kapitalizmin yok olma tehlikesinin baş gösterdiği 20. yy başlarına kadar sürmüştür. Sağlıklı bir toplumsal yapının; sanayileşmenin, demokrasinin ve kapitalist sistemin teminatı olduğunun anlaşılmasına karşın; I. ve II. Dünya savaşları sebebiyle bu konuda kapsamlı çalışmalar 1945 yılından sonra yapılabilmektedir. Toplumun her bireyine; hanehalkı seviyesinde düzenli bir gelir, sosyal güvenlik teminatı, barınma ve temel ihtiyaçlarının asgari düzeyde karşılanmasını öngören refah devleti anlayışı gelişmiş ve birçok gelişmekte olan ülkede uygulanmaya başlanmıştır. Sosyal yaşamda refah devleti uygulamaları ile toplumsal bir uzlaşma arayışı amaçlanmaktadır.

Küreselleşmenin başlangıcı refah devletleri açısından yeni bir döneme işaret etmiştir. Dünya; daha fazla yatırım ve gelir elde etmek uğruna ulusal ekonomilerin küresel çapta faaliyet gösterdikleri bir rekabet alanı haline gelirken, toplumsal yaşamda da ülkeler arasında yakınsama gerçekliğinin inkar edilemez uygulamalarına sahne olmaktadır. Ulusal sosyo-ekonomik yapılar küresel düzeyde birbirleriyle benzeşir hale gelmektedirler. Uluslararası piyasalarda egemen ekonomik güçlerin uyguladıkları serbest piyasa ekonomisi, başta uluslararası rekabet, sanayi yatırımlarının artırılması ve çağın gerektirdiği teknolojik altyapı ve iletişim sistemlerine sahip olma gibi faktörler sebebiyle, küreselleşme ile birlikte yaygınlık kazanmaktadır. Daha fazla gelir elde etmek için ticaretin önündeki ulusal sınırların ortadan kalkması ile sermayenin kazandığı hareket özgürlüğü; ucuz işgücü kaynağının ve iş gücü piyasasında deregulasyonun söz konusu olduğu Uzakdoğu'ya yapılan reel sektör yatırımlarında anlam bulmaktadır. Bu bölgede son yıllarda artan sosyal çalkantılarda; devletlerin imkanları ölçüsünde olsa bile refah devleti uygulamalarından kaçınmaları ve herhangi bir

toplumsal uzlaşma aramamaları rol oynamaktadır. Bölgenin önemli ülkelerinden Çin Halk Cumhuriyeti'nde son yıllarda toplumsal huzurun sağlanması yönünde tartışmalar gündeme gelmeye başlamıştır.

1929 Büyük Buhranı'ndan sonra görülen en büyük iktisadi kriz olarak nitelendirilen 2008 Küresel Ekonomik Krizi ve hemen ardından AB üyesi ülkelerin aşırı kamu borç yükleri sebebiyle ortaya çıkan AB borç krizi neticesinde başlıca uluslararası piyasalarda görülen durgunluk ve gerileme kendisini GSYİH düzeylerinde düşüş, işsizlik artışı, sosyal ve siyasi krizler şeklinde göstermiştir. Böyle bir ortamda refah devleti uygulamalarında bir artış olacağı öngörülmektedir. Bunun yanında sosyo-ekonomik ve demografik yapıda meydana gelmekte olan değişim refah devleti uygulamalarının uzun vadede bütçe olarak küçülmesinin mümkün olmadığı sinyalini vermektedir. Çünkü dünya nüfusu hızlı bir şekilde yaşlanmaktadır. Çalışmanın bundan sonraki kısmında refah devleti, küreselleşme, demografik dönüşüm ve göç ilişkisi, refah devletinin güncel sorunları ekseninde kriz döneminde refah devletine yöneltilen eleştiriler ve bunun sonuçları üzerinde durulmaktadır.

1. REFAH DEVLETİNİN KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVESİ

Refah devleti kavramı 1940'lı yılların başlarında ortaya çıkmıştır. Literatürde yaygınlaşması ise 1942 yılında hazırlanan 'Beveridge Raporu' ile gerçekleşmiştir. Birçok çalışmada referans olarak gösterilen Asa Briggs'in tanımına göre refah devleti 'piyasa güçlerinin rolünü azaltmak amacıyla, bilinçli bir şekilde örgütlü kamu gücünün kullanıldığı bir devlet türüdür'. Refah devleti üç alanda faal durumdadır. Birincisi, bireylere ve ailelere asgari düzeyde gelir garantisi sağlamak, ikincisi; kişilerin, belirli sosyal risklerin (hastalık, yaşlılık, işsizlik vb.) üstesinden gelmelerinde onlara yardımcı olmak ve üçüncüsü ise sosyal refah hizmetleri aracılığıyla tüm vatandaşlara en iyi yaşam standartlarını oluşturmaya çalışmaktır. Özetle refah devleti; bireylere minimum gelir garantisi sağlamalı, güvencesizliği azaltmalı ve en iyi standartlara sahip olma hakkı vermelidir (Özdemir, 2007:16-19).

Refah devleti kavramı tarihsel süreç göz önünde bulundurulduğunda yeni bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Ancak ilk refah devleti uygulaması 1800'lü yılların başlarına uzanmaktadır. Bu dönemde ilk kez zorunlu sağlık sigortası uygulaması çalışan sınıfa yönelik olarak uygulamaya konulmuş ve Bismark refah devleti sistemi kurulmuştur. Sosyal sigorta modeline bağlı olarak sağlık hizmetlerine erişim ülke vatandaşı olmak ile değil fakat bir sigorta fonuna üye olmak ile ilişkilendirilmiştir. Bu noktada söz konusu sistemin sosyal vatandaşlık ve refah üzerine fikirlerin henüz gelişme aşamasındayken ortaya konduğu göz önünde bulundurulmalıdır (Kuhlmann, 2011:31).

Refah devletini tanımlayan teoriler dört grupta toplanmaktadır. Bunlar; modernleşme teorileri, radikal teoriler, küreselleşme ve refah devleti üzerine ekonomik teoriler ve siyasi teorilerdir. Modernleşme teorisi; refah devletinin hızlı sanayileşme ve ekonomik büyüme kaydederek beraberinde ortaya çıkan gelişmelerin ürettiği sosyal problemler ile mücadele eden toplumlarda ortaya çıktığını öne sürmektedir. Refah devleti literatürünün ilk çalışmaları sanayileşmiş toplumlardaki eşitsizliklerin giderilmesinde devletlerin çözümler ortaya koymaları için ekonomik kalkınmanın bir ön şart olduğunu varsaymışlardır. 1960'larda ve 1970'lerde geliştirilen modernleşme teorisi bir diğer adıyla sanayileşmenin mantığı olarak nitelenmektedir (Brooks ve Manza, 2007:13).

‘Sanayileşmenin mantığının’ temel yaklaşımı artan refahın bütçe fazlası yarattığı ve ayrıca devletleri emeklilik ödenekleri, sağlık ve işsizlik sigortaları için teşvik ettiği yönündedir. Sosyal, teknik ve tıbbi gelişmeler yaşam süresinin artmasına yol açmış ve zamanla nüfusun yaşlanan kesimi devletlerin; artan sayıdaki yaşlı insanın ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar yapmasına yol açmıştır. Kamu sosyal hizmetleri, sanayileşme mantığı modelinde kimi zaman sanayileşmiş kapitalist demokrasilerin fonksiyonel koşullarından birisi olarak belirlenmiştir. Sanayileşme ilerledikçe, geleneksel aile yapısını ortadan kaldırmakta ve çalışmaları ekonomi için bir artı olarak değerlendirilen çocuk, yaşlı, hasta ve engelliler gibi grupları da içine almaktadır. Sonuçta; aileyi destekleyen geleneksel toplumsal kurumlar bahsi geçen dezavantajlı grupların ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığı için; kamu harcamalarının artmasına ve refah devleti uygulamalarına yol açmaktadır (Quadango, 1987:112).

T.H. Marshall 1950’li yıllarda kaleme aldığı çalışmalarında işlediği ‘vatandaşlığın evrimi’ konusu modernleşme teorisinin arkasındaki iyimser bakış açısını yansıtmaktadır. Marshall’a göre vatandaşlığın evrimleşmesi üç aşamada gerçekleşmektedir. Öncelikle birey yurttaşlık haklarını elde eder, ardından siyasal haklarını elde eder ve son olarak asgari geçim düzeyinde yaşam hakkını da içeren sosyal haklarını elde eder. Tüm toplumların bu aşamalardan geçtikleri varsayılmaktadır. Sosyal vatandaşlık haklarının düzenli olarak verilmesi sonuçta daha kapsamlı homojen bir refah devleti beklentisine yol açmaktadır. Modernleşme teorileri bireyler ve ailelerin daha iyi koşullarda yaşamaları için düzenli iyileştirmeler yapılması gerektiği yönünde argümanda bulunurken; radikal teoriler farklı bir iddia ortaya koymaktadırlar. Radikal teoriler sanayileşmenin mantığı modelinde, sanayileşme kelimesi yerine kapitalizm terimini kullanmaktadırlar. Sanayileşmenin mantığı, sanayileşmenin, refah devleti kurumları ile çözümlenebilecek sosyal problemler yarattığını iddia ederken, radikal teoriler ise piyasa ekonomisinin kriz eğilimi ve işçi fazlası yarattığını öne sürer. Refah devletlerinden de bu sorunu gidermesi beklenmektedir. O’Connor 1973 tarihli çalışmasında refah devletinin, kapitalist sistemin birikim ve meşruiyet arasındaki çelişkileri ortadan kaldırmak üzere oluşturulduğunu öne sürmüştür. Sosyal yardımlar meşrulaştırmayı kolaylaştırmaktadır. Sonuç kaçınılmaz olarak devletin mali krize girmesidir. Diğer radikal teorilerde, sosyal yardımlar sınıf çatışmalarına bir tepki olarak yansıtılmaktadır. Alt kesimlerden gelen baskı tehdidini azaltmak için, elitler arada sırada alt sınıflara imtiyazlar sağlamaktadırlar (Brooks ve Manza, 2007:14-15).

Refah devleti ile küreselleşme arasındaki ilişki üzerine iktisat teorileri; refah devletinin büyük oranda ekonomik güçlerin bir ürünü olduğunu ve bu güçlerce şekillendiğini iddia etmektedir. Küreselleşme ile birlikte çağdaş refah devletinin gelişiminin olumsuz bir seyir izleyeceği öne sürülmektedir. Sermayenin artan uluslararası seyyaliyeti; devletler arasında uluslararası rekabete yol açan bir faktör olarak görülmekte ve iktisadi küreselleşmenin ulusal egemenliği tehlikeye soktuğu vurgulanmaktadır. Bu durum refah devleti uygulamalarına küresel olarak egemen güç olan ABD gibi ülkelerin ayırdığından daha fazla bir fon ayıran ülkelerin kapasitelerini daraltmaktadır. Küreselleşme ekonomik anlamda ulus devletlerinin sahip oldukları politika seçeneklerini sınırlamaktadır (Brooks ve Manza, 2007:16-17). Küreselleşme ile ilgili ekonomik bakış açısını yansıtan bir diğer teori olan Stolper-Samuelson teorisi; ulusal bir ekonominin sınırlarını ticari anlamda açtığında sahip olduğu faktörün reel olarak bir gelir artışı yaşayacağını ortaya koymaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde

vasıfsız işgücünün küreselleşmeden en fazla kazancı elde edeceği bu teoriye göre varsayılmaktadır (Harrison, 2007:7).

Siyasi teoriler; ulusal veya kültürel değerler teorisi ve gücün kaynağı teorisi olarak sınıflandırılmaktadır. Ulusal veya kültürel değerler teorisi, sosyal yardım konusunda ulusal düzeyde görülen farklı yaklaşımların temelinde uluslar arasındaki değer farklılıklarının yattığını ileri sürmektedir. Ulusal değerler tezi Amerikan refah devleti uygulamaları ile Avrupalıların uygulamaları arasındaki farklılıkları açıklamada öne çıkmaktadır. Feodal bir geçmişten ve sınıf bilincinden yoksun olan Amerikalılar, Avrupalılardan farklı bir kültürel değere sahiptirler. Sonuç olarak Amerikalılar sosyal problemlere karşı sosyalizmi ve kolektif çözümleri reddetmektedirler. Ulusal ve kültürel değerler teorisi ilk ortaya çıktığında istatistiki olarak uluslar arasındaki farklılıkların veriler ile ortaya konması mümkün olmadığı için teorinin bir dizi sınırlılıkları bulunmaktadır (Brooks ve Manza, 2007:18-20).

Siyasi teoriler içerisinde yer alan bir diğer teori 'gücün kaynağı teorisi'dir'. Walter Korpi tarafından ortaya konan gücün kaynağı teorisi (Myles ve Quadagno, 2002:38) eşit olmayan iktisadi ilişkilerin özellikle de sınıf yapısı şeklinde örneklenen iktisadi ilişkilerin farklı ve birbiriyle rekabet eden çıkarlara sahip sosyal grupların oluşumuna yol açtığını iddia etmektedir. Sınıf çatışması –demokratik sınıf mücadelesi- refah devletinin gelişmesinde temel mekanizmadır. Güç kaynağı teorisyenleri üç ideal tipte refah devleti olduğunu vurgularlar: sosyal demokrasi, Hristiyan demokrasisi ve liberal demokrasi. Danimarka, Finlandiya, Norveç ve İsveç sosyal demokrat rejim temsilcileridir. Bu devletlerde tüm vatandaşlara hükümetler sosyal yardımlar ve hizmetler sunmaktadırlar. Hristiyan demokratik refah devletleri arasında Avusturya, Belçika, Fransa, İtalya, Almanya, İsviçre ve Hollanda yer almaktadır. Sosyal demokrasi ile karşılaştırıldığında Hristiyan demokrasileri daha az sosyal yardım ve hizmetler sağlamaktadırlar. Liberal demokratik rejimler Avustralya, Kanada, İrlanda, Yeni Zelanda, İngiltere ve ABD sosyal vatandaşlık haklarının en az kurumsallaştığı ülkeler olarak anılmaktadırlar. Özel sektör refah yardımları daha kapsamlıdır ve kamu politikaları piyasanın vatandaşlar arasında yol açtığı dengesizlikleri gidermede diğer gruptaki ülkelere göre daha az etkilidir (Brooks ve Manza, 2007:20-21).

Refah devleti, tarih boyunca çeşitli şekillerde tarif edilmiştir ve hâlâ ortak bir tanımı bulunmamaktadır. Tanımlar arasındaki farklılık ise devlete minimum ya da geniş ölçüde faaliyet alanı tanıyan anlayışlara göre farklılaşmaktadır (Özdemir, 2004: 35). Refah devleti sınıflandırması; liberal, korporatist, sosyal demokrat refah devleti şeklindedir. Liberal refah devletinde vatandaşların refah devleti yardımlarına hak kazanıp kazanmadıkları ile ilgili önceden inceleme yapılmakta, sosyal sigorta ödemeleri mütevazî düzeylerde tutulmaktadır. Sosyal yardımlar genel olarak sadece düşük gelirli genellikle çalışan kesimi desteklemektedir. Bu modelde sosyal reform ciddi düzeyde geleneksel, liberal iş ahlaki normları tarafından sınırlandırılmaktadır. En önde gelen örnekleri Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Avustralya'dır. Korporatist refah devletleri geçmişten gelen korporatizm anlayışını, yeni post-endüstriyel dönemde karşılaşılan problemleri aşacak şekilde tasarlayan ülkelere oluşturmaktadır. Bu ülkelere sosyal haklardan vatandaşların yararlandırılması kolaylaştırılmaktadır. Ancak toplumsal kesim içerisinde geçmişte var olan statü farklılıkları korunmakta, bu nedenle refah devleti hakları da sınıf ve statü ile ilişkilendirilmektedir. Korporatist rejimler aynı zamanda muhafazakar anlayışa sahip rejimlerdir. Toplumsal yapının kilise tarafından

şekillendirilmesi; geleneksel aile yapısının korunması anlamına gelmektedir. Çalışmayan eşler sosyal güvenlik şemsiyesi dışında tutulmaktadır ve aile ile ilgili sosyal hizmetler; anneliği teşvik etmektedir. Avusturya, Fransa, Almanya ve İtalya önde gelen ülkelerdir. Üçüncü refah devleti grubu olarak sosyal demokrat rejimler en küçük grubu oluşturmaktadırlar. Bu grupta sosyal hakların dağıtılması ve evrensellik prensipleri yeni orta sınıfı da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Sosyal reformların arkasında sosyal demokrasi yer almaktadır. Sosyal demokrat refah devleti rejimleri; devlet ve özel sektör, çalışan ve orta kesim arasında farklılıkları tolere etmek yerine, en yüksek standartlarda eşitliği öne çıkarmaktadırlar. İskandinav ülkelerinde sosyal demokrat refah devleti çizgisi ön planda olmasına rağmen, onlar içerisinde de liberal piyasa ekonomisi öğeleri mevcut bulunmaktadır (Esping Andersen, 1990: 26-28). Tablo 1’de sınıflandırma yer almaktadır.

Esping-Andersen’in sınıflandırmasına göre, yalnızca sosyal refah harcamalarını dikkate almanın yanıltıcı olduğu ileri sürülmekte, harcamaların nispi çokluğundan ziyade sosyal transfer ve hizmetlerin kimler tarafından sağlandığı da önem taşımaktadır (Şanlıoğlu, 2011: 18). Nitekim, değişen refah devleti anlayışı ile birlikte, refah hizmetlerinin kamu sektörü aracılığıyla sunulmasına ilişkin uygulamalarda değişime uğramıştır. 1980’li yıllardan itibaren refah devleti hizmetlerinin verilmesinde; verimlilik, maliyet ve kaynakların boşa harcanmasının önüne geçilmesi amacıyla farklı yöntemler izlendiği görülmektedir. Özel sektör eliyle ya da STK’lar aracılığıyla hizmetlerin sürdürülmesi dönem dönem tercih edilmektedir. (Clarke, 2012: 266). Söz konusu sektörlerin refah hizmetlerinde giderek daha fazla rol oynamaya başlaması devletin küçülmesini ve sosyal rolünün azalmasını göstermektedir.

Tablo 1: Esping-Andersen’in Refah Kapitalizmini Sınıflandırması

Rejim	Liberal	Muhafazakâr	Sosyal Demokrat
Önde Gelen Örnekleri	İngiltere	Almanya	İsveç
Felsefi Temeli	Klasik Liberalizm	Muhafazakâr Sosyal Politika	Sosyalizm
Sosyal Haklar	Gereksinim Temelli	Katkıya Dayalı	Evrensel
Refah Önlemleri	Karma Hizmetler	Transfer Ödemeleri	Kamu Hizmetleri
Haklar	Düz Oranlı Ödemeler	Katkıya Dayalı	Yeniden Dağıtıcı
Sosyal Politika Sağlayan Kurumlar	Piyasa	Devlet (Korparatist)	Devlet (Evrensel)

Kaynak: Şanlıoğlu, 2011: 18.

Geleneksel bir sınıflandırmaya göre ise, sosyal refah hizmetlerinde, “kapsam” temel kriter olarak alınmıştır. Almanya’da uygulanan sistem Bismark, İngiltere’de uygulanan sistem Beveridge ve Hollanda’da uygulanan sistem Karma sistem olarak ifade edilmektedir. Almanya ve İngiltere’de uygulanan sistem ismini söz konusu sosyal güvenlik sistemini oluşturan politikacılardan almıştır. Bismark sisteminde sosyal güvenlik fonu finansmanı prim esastır. İşçi ve işveren primlerinin toplanarak sistemin finansmanı sağlanmaktadır. Dolayısıyla sadece çalışanlar sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınmaktadır. Beveridge sisteminde, sosyal güvenlik sisteminden faydalanabilmek için çalışan olma şartı aranmamaktadır. Bu sistemde önemli olan söz konusu ülkenin vatandaşı olmasıdır. Karma sistemde ise hem Beveridge tipi, hem de Bismark tipi sosyal güvenlik sistemi faaliyet göstermektedir.

Begg, Lessenich ve Mader; sosyal refah devletini, ‘Kuzey ülkelerine özgü refah devleti uygulamaları’, ‘korporatist’, ‘liberal’ ve ‘Katolik’ refah devleti uygulamaları şeklinde sınıflandırmaktadır. Sosyal refah devleti modelleri karşılaştırıldığında amaç, yapı, kapsam ve finansman modellerinin farklı özellikler taşıdığı görülmektedir (Şanlıoğlu, 2011: 18).

2. KÜRESELLEŞME VE KRİZLERİN REFAH DEVLETİ İLE İLİŞKİSİ

1980’li yıllara girerken küreselleşmenin ortaya çıkmasına yol açan ideolojik, politik ve ekonomik bir takım etkenler refah devletini de etkilemiştir. Dönemin başından itibaren geçen on yıllık süreçte siyasi bir güç olan “sosyalist alternatif” ortadan kalkmış, liberal felsefe yeniden yükselmiş ve serbest piyasa ekonomisi uygulamaya konmuştur. Aynı paralelde ekonominin küreselleşmesi gündeme gelmiştir (Özdemir, 2009:62). Soğuk savaşın 1980’li yıllarda son bulması, ABD ile AB arasında ticari sorunların çözümlenmesi, Çin’in Dünya Ticaret Örgütü şemsiyesi altına girmesiyle Dünyada ticari faaliyetlerin kapsamı açısından yeni bir dönem başlamıştır. Küreselleşmenin yayılmasında bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmelerin payı oldukça büyüktür. Ticari anlamda sınırların ortadan kalkmasıyla uluslararası ticaret ve dolayısıyla bu alanda rekabet yeni bir boyut kazanmıştır. Küreselleşmenin başlangıcından itibaren ortaya konan bir takım argümanlar refah devletinin eleştirilmesine yol açmaktadır. Bu argümanların ekonomik ve sosyal yönleri bulunmaktadır. Ekonomik argümanların başında refah devleti uygulamalarının, kamu borç yüklerinde aşırı artışlara yol açması sebebiyle sürdürülemez olduklarıdır. Bunun temel göstergesi de krizler sonucu ortaya çıkan ekonomik durumdur. Sosyal yönü ise çok boyutlu bir içerik taşımaktadır. Toplumsal yapının devamlılığının sağlanması birinci boyutu teşkil etmektedir. Başta dezavantajlı gruplar olmak üzere; asgari yaşam standartlarını oluşturamayan tüm kesimlerin toplumsal yapı içerisinde varlıklarının korunması, insan hakları ve onların topluma sağlayacakları muhtemel katkının gözetilmesi açısından önem taşımaktadır. Bir diğer sosyal boyut ise entegrasyon meselesidir. Toplumun kendi yetiştirdiği yeni nesillerin ve göç hareketleriyle yeni katılan hanelerin ve onların bireylerinin topluma entegrasyonu, toplumsal huzurun sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Son olarak; toplumsal dinamiklerin harekete geçirilmesinde özel ve STK girişimlerinin yetersiz kaldığı noktalarda refah devleti hizmetlerinin sunduğu olanaklar büyük önem taşımaktadır.

2.1. Küreselleşme

Küreselleşme, son yılların en çok tartışılan kavramlarından biri haline gelmiş, birbirinden farklı birçok yorum ve değerlendirmeler ortaya çıkmıştır (Özdemir, 2004: 175). Küreselleşmenin , yaşadığımız çağın bütün iktisadi, sosyal, kültürel ve siyasi hayatla ilgili gelişmelerin açıklanmasında referans olarak kullanılması, kavrama bakış açısında ideolojik olarak görüş ayrılıklarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Alper, 2013: 35).

Küreselleşme, bilginin, haberleşmenin, kültürel etkileşimin ve sermayenin ulusal sınırları aşırp uluslar üstü bir nitelik kazandığı, ekonomi, kültür, siyaset, yönetim ve benzeri alanlarda ülkeler arasında bağımlılığın arttığı bir süreci ifade etmektedir (Alper, 2013: 36). Rekabet edebilirliklerini korumak adına; küreselleşme ulus devletlerin neo-liberal anlayış üzerinden birbirlerine paralel

hareket etmelerine yol açmıştır (May, 2012: 426). Bu durum onların kendilerine özgü sosyal ve politik özellikleri kaybetmelerine yol açmaktadır.

Başka bir tanıma göre küreselleşme; kapitalist sistemin kendisini devam ettirebilmesi için daha çok üretmek ve daha çok mal satmak ihtiyacını karşılamak amacıyla dünya pazarında serbestleşme ve sınırların kaldırılma sürecidir. Küreselleşme, geniş anlamda ekonomik, siyasal ve kültürel açıdan bazı değer ve yapıların ulusal sınırları aşarak dünya ölçeğine yayılması anlamı taşıdığı gibi, emperyalizmin 21. yüzyıldaki adı olarak da yorumlanmaktadır (Şahin, 2001: 2).

Küreselleşme ile ilgili tanımlara bakıldığında, küreselleşmenin iki boyutu bulunmaktadır. Bunlardan biri, ulus devletlerin zayıflamasından yola çıkan siyasi merkezli tanımlamalardır. Diğeri ise kapitalizmin ve serbest piyasa ekonomisinin ön plana çıktığı ekonomi merkezli tanımlamalardır (Yardımcı, 2012: 4). Ancak küreselleşmenin siyasi sonuçlarının temelinde de ekonomik boyutunun yattığı görülmektedir. Nitekim, ekonomik serbestleşme ve dışa açık ekonomi politikaları ulus devletin gücünün zayıflamasına ve toplumlar arasındaki sosyo-kültürel etkileşimin hızlanmasına neden olmaktadır (Yardımcı, 2012: 6).

Küreselleşme yanlısı akımın temelinde yatan ideoloji ise neoliberalizmdir. Ancak neoliberalizm, adından anlaşıldığı gibi yeni bir süreç değildir. 19 yüzyılda denenmiş ve bıraktığı sonuçlar vahşi kapitalizm olarak adlandırılmıştır. Günümüzde ise küresel ölçekte uygulama alanı bularak varlık kazanmaktadır (Işıklı: 2001). Bu anlamda “yeni sağ” olarak adlandırılan neoliberal politikalar, Keynesyen politikalara alternatif olarak ortaya çıkan klasik liberal düşüncenin çağdaş bir yorumu olarak düşünülmektedir (Özdemir, 2004: 206).

Kapitalist sistem, 1975’lerden sonra içine girdiği krizden çıkmak için refah devleti anlayışını değiştirmek ve yerine küresel kapitalizm koşullarıyla uyumlu “yeni” bir yönetim biçimi oluşturma arayışına girmiştir. Bu arayış, refah devletinin, piyasaya müdahale edecek kuruluşların ve sosyal politikaların gerilemesine neden olmuştur (Özdemir, 2004: 183). Sosyal harcamaların rekabeti engellediği düşünülmekte ve sosyal harcamaları sınırlayan yeni politikalar geliştirilmektedir. Devletlerin işsizlik karşısında pasif politikalardan uzaklaşarak aktif politikalara yönelmeleri, sosyal harcamaları kısma çabasının bir göstergesidir.

Küresel ekonominin getirdiği uluslararası rekabet tüm dünyada işsizliği arttırmış, işgücü maliyetlerinin yüksek olması, rekabetin önündeki en büyük engel olarak görülmüştür. İşsizlik, kapitalist toplumlarda geçici ve ender olarak görülen bir durum değildir. Ancak işsizliğin tarihsel gelişimine bakıldığında, en düşük işsizlik oranlarının ekonomik ve sosyal politikaların yaşama geçirildiği, sosyal koruma uygulamalarının kurumsallaştığı döneme rastladığı görülmektedir (Kapar, 2005: 105). Küreselleşme ve neoliberal politikalarla birlikte gelişmiş ülkeler de dâhil olmak üzere işsizlik giderek artmış, yaşanan krizler istihdam oranlarının azalmasına neden olmuştur. Auro Bölgesinde işsizlik oranı Mayıs 2014’te % 11,6 düzeyine çıkarken, tüm AB üyesi ülkeler ortalaması ise % 10,3 şeklindedir. (epp.eurostat.ec.europa.eu, 26 Temmuz 2014). ABD işsizlik oranı ise Haziran 2014 itibariyle bir öncesi yılın aynı dönemine göre 1.4 puan düşerek %6,1 olarak gerçekleşmiştir (data.bls.gov, 26 Temmuz 2014).

Sosyal harcamaların kısılması aynı zamanda gelir eşitsizliğini de beraberinde getirmekte, küreselleşme ve neoliberalizmin etkisiyle hem ülkeler arasında hem de ülkeler içinde gelir eşitsizliğinin arttığı görülmektedir. Örneğin, dünyanın en zengin %5'ini oluşturan insanların kişi başına gelirleri ile en fakir %5'ini oluşturanların kişi başına gelirleri arasındaki oran 165'e 1'dir. Bir başka bir açıdan bakılırsa, ABD vatandaşlarının en yüksek gelirli onda birinin gelirleri toplamı, dünyadaki en fakir iki milyar insanın sahip olduğu gelir miktarını aşmaktadır. Söz konusu veriler dünyada gerçekleşen ekonomik büyümenin eşit dağılmayan bir "iyileşme" olduğunu göstermektedir (Ceylan, 2011:85). Bir başka araştırmaya göre, dünya nüfusunun en varlıklı bölümünü oluşturan yüzde 20'lik kesim dünya toplam üretiminin yüzde 84'ünü, en yoksul yüzde 20'lik kesim ise yüzde 1,4'ünü tüketmektedir (Canbey, 2003: 139). Gelir dağılımında ortaya çıkan adaletsizlik ile birlikte ortaya çıkan bir diğer husus ise küreselleşmenin yol açtığı rekabet ortamıdır.

Küreselleşmeyle birlikte, devletlerin sosyal politikalarını "yeniden şekillendirmeleri" doğrultusunda görüşler ortaya çıkmakta ve "refah devleti"nden "rekabet devleti"ne doğru bir geçiş görülmektedir. Refah devletine bakışta ortaya çıkan yeni anlayışlar ise devletin küçültülmesi, rolünün azaltılması, sosyal sözcüğünün "sınırlı ve sorumlu" olarak değiştirilmesi olarak özetlenmektedir (Özdemir, 2004: 202).

2.2. Krizler

Son iki yüzyılda meydana gelen finansal krizlerin belirgin özelliği bankalar çöktüğünde, şirketler iflas ettiklerinde ve aileler dağıldığında bu kurumların ve toplum kesimlerinin tümünün merkez bankası ve devletten yardım talep etmesidir. Yetkililer genellikle para basma imkanları olsa bile bu çağrılara cevap vermekte zorlanmakta bu yüzden devalüasyonlar ve zararlar ortaya çıkmaktadır. Ancak durum sürekli olarak herhangi bir bütçe ayrılmadığı halde devam eden sosyal harcamalar ile daha da kötüye gitmektedir. Kriz dönemi sonrası çoğu Avrupa ülkesinde ve ABD'de sosyal politika uygulamalarının sürdürülemez olduğu düşünülmektedir. Refah devletlerinin geçici bir likidite problemi ile değil yapısal bir çözülme ile karşı karşıya kaldığı değerlendirilmektedir (Schwartz, 2013:276). Nitekim, ABD'de tüm çevreler refah devleti uygulamalarının temelini oluşturan "İhtiyacı Olan Ailelere Geçici Yardım" programının düşük seviyeli bir sistem olduğu ve değiştirilmesi gerektiği yönünde görüş belirtmektedir (Mandell, 2010:207). Ancak göz ardı edilen bir nokta toplumun sadece gelir düzeyi yüksek bireylerden oluşmadığı, aksine gelir eşitsizliği sebebiyle önemli bir kesiminin alt düzey gelir gruplarında yer aldığıdır. Kriz dönemlerinde çoğunlukla artan fiyatlar karşısında reel anlamda kazançları yoluyla korunamayan çalışanlar başta olmak üzere; krizden etkilenen diğer kesimler yardım ihtiyacı duymaktadırlar.

Refah devletinin faaliyetlerinin ekonomik göstergesi, kamu sosyal harcamalarının GSYİH olan oranı ile ifade edilmektedir. Kriz döneminde refah devletinin etkinliği üzerine OECD üyesi ülkelerin tümünde yürütülen bir çalışma; sosyal harcamaların arttığı yönünde bulguları ortaya koymaktadır. OECD üyesi ülkelerde 2008/2009/2010 kriz döneminin sosyal harcama göstergeleri üzerinde önemli etkileri vardır. 2007 yılında kamu sosyal harcamalarının GSYİH oranı %19,2 de seyrederken, krizin etkilerinin en yoğun olarak hissedildiği 2009 yılında bu oran %22,2'ye yükselmiştir. Kriz döneminde refah devletinin kamu sosyal harcamaları 3 puanlık bir artış göstermiştir. 1980 döneminde söz konusu oran %15,6 şeklindedir. 27 yıllık dönemde (1980-2007) toplam kamu sosyal harcamalarının

OECD üyesi ülkelerin GSYİH ortalamasına oranı % 3,6 artış göstermiştir. Krizin etkilerinin en yoğun olduğu iki yıllık dönemde artışın %3 olduğu göz önünde bulundurulduğunda; krize karşı refah devletinin sosyal harcamalarını arttırdığı ortaya çıkmaktadır (Adema vd., 2011:10).

Kriz ve refah devleti arasında ilişki üzerine iki farklı görüş bulunmaktadır. Bunlardan ilki refah devletinin sosyal harcamaları teşvik yoluyla krizi tetiklediği yönündedir. İkincisi ise küreselleşme döneminde refah devletinin çekilmesinin felakete yol açtığı şeklindedir. Birinci görüş 2008 Küresel Ekonomik Krizin ortaya çıkışında hane halklarının refah devleti hedefleri doğrultusunda kredi kullanma imkanlarına erişimlerinin kolaylaştırılmasının potansiyel olarak kriz tehdidine yol açtığını ifade etmektedir. Avrupada emekli fonlarının özelleştirilmesinin emeklilik yaşı konusunda önemli riskler ortaya çıkardığı bu nedenle borsaların yaşam boyu oluşturulan tasarrufları erittiği görüşü hakimdir. Ayrıca 2007 yılından bu yana düşük faiz oranları emeklilik fonlarının değerini azaltmış ve meslek fonlarının sağlayıcıları ve sponsorları merkez bankasının politikaları üzerine görüşlerini dile getirmeye başlamışlardır (Gerba, 2013:2).

İkinci görüş ise küreselleşme sonrası finansal piyasaların liberalizasyonunun emeklilik fonları ile bunların uzun vadeli mükellefiyetleri ve gayrimenkul rehini kredi sağlayıcıları ile bunların uzun vadeli alacakları arasındaki ilişkiye zarar verdiğini ifade etmektedir. Yapılandırılmış finansmanın yayılması, uzun vadeli alacaklar kaynağı ortadan kalktığı için emeklilik fonları mükellefiyetleri ile artık kolayca eşleşememesine yol açmıştır. Aynı zamanda refah devletinin önemli kısımları özelleştirilmiştir. Bu durum hane halklarını finansal piyasalara başvurmasına zorlamıştır. Mali açıdan zorluk yaşanması ihtimaline karşı bireylere yatırım olarak düşük ödemelerle ev satın alabilme imkanı sağlanmıştır. Bu uygulama ipotekli ev finansmanında yenilikler sayesinde mümkün olmuştur. Ancak uygulama yaşlılık güvencesi, tıbbi harcamalar ya da çocukların eğitimi için değil sadece ev almak için gündeme gelmiştir (Gerba, 2013:2).

3. DEMOGRAFİK DÖNÜŞÜM

Dünya nüfusu artmaya devam etmektedir. Nüfus artışı sonucu ortaya çıkan yaşlı nüfus, nüfusun bağımlılık oranı, genç işsizliği vb. demografik problemler günümüzde tartışılan başlıca konular arasında yer almaktadır.

Yaşlanmanın mali etkisinin AB’de on yıl içerisinde ciddi boyutlara çıkacağı tahmin edilmektedir. Mevcut öngörüler nüfusun yaşlanmasının kamu finansmanının sürdürülebilirliğinin büyük bir problem yaratacağını göstermektedir. İstatistikler ayrıca 2010 yılında gerçekleşen yaşlılık ile ilgili kamu harcamalarının, 2009 yılında yapılan tahminin üstünde gerçekleştiğini göstermektedir. Kriz döneminde harcamalar artmıştır. Orta vadeli büyüme tahminlerinin beklentilerin üstünde veya altında gerçekleşmesi bütçe üzerinde etkilere yol açacaktır. Demografik gelişmeler üzerine yoğunlaşan senaryoya göre yapılan tahminler; özellikle kamu harcamalarında; sağlık bakım ve uzun dönemli bakım kaynaklı meydana gelen artış trendi ile mücadelenin zorluğu sebebiyle yaşlanma ile ilgili kamu harcamalarında bazı belirsizlikler taşımaktadır. Diğer faktörler göz önünde tutulmaksızın, yaşlanmanın kamu harcamaları üzerine etkisi ile sınırlandırılarak hazırlanan senaryoya göre 2060

YAŞLANMA, GENÇLİK VE GÖÇ EKSENİNDE KÜRESEL DEMOGRAFİK DÖNÜŞÜM VE REFAH DEVLETİ, BÜNYAMİN BACAK-ÖZGÜR TOPKAYA-GONCA GEZER

yılına kadar AB’de kamu harcamalarının GSYİH oranına %4.1’lik bir artış göstermesi, Avro Alanında ise bu artışın %4,5 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir (European Commission, 2012:34).

3.1. Yaşlanma

Dünyada yaşlı nüfusun artması, insanoğlunun varoluşu ve medeniyetin ilerlemesi açısından değerlendirildiğinde büyük bir zaferdir. Çünkü bireylerin yaşam kalitesinin arttığı ortaya çıkmaktadır. Yaşlı nüfusun artışında; başta bireylere sağlanan sosyal güvence, yaşam standartlarında görülen iyileşme, mal ve hizmetlere ulaşımın ve erişimin kolaylaştırılmasının büyük payı bulunmaktadır. Bu zafer küreselleşme sonucu, bilgi ve iletişim alanlarında yaşanan gelişmelerin toplumsal yaşamda uygulanması sayesinde kazanılmıştır. Dünyada yaşlı nüfusun artışı; doğum oranları düşmesine rağmen, bebek ölüm oranlarının büyük ölçüde azaltılması ve yaşam beklenti düzeyinin artırılması ile mümkün olmaktadır.

Tablo 2’de, Dünyada 1980, 2013 yılı itibariyle mevcut ve 2030 ve 2050 yıllarında öngörülen yaş ve cinsiyet gruplarına göre nüfus rakamlarına yer verilmektedir. 1980 yılı itibariyle 4 milyar 449 bin olan Dünya nüfusu 2013 yılında %60 artarak 7 milyara ulaşmıştır. Artışın devam edeceği tahmin edilmektedir. 2030 yılında nüfus 8 milyar 424 milyon ve 2050 yılında 9 milyar 550 milyon olacaktır. 1980 yılında toplam Dünya nüfusunun 1 milyar 567 bin bireyi 0-14 yaş arası grubunda iken, 2013 yılında bu rakam 1 milyar 878 bin kişiye ulaşmıştır. Bu %19’luk bir oransal artışı ifade etmektedir. 15-64 yaş arası çalışma çağındaki nüfus 1980 yılında 2 milyar 615 bin kişidir. 2013 yılında bu rakam % 80 artış göstererek, 4 milyar 713 bine ulaşmıştır. Bu yaş grubunun 2030 ve 2050 yıllarında artmaya devam edeceği öngörülmektedir. 2050 yılında çalışma çağındaki nüfusun 6 milyar 27 bine ulaşacağı tahmin edilmektedir.

65 yaş üstü yaşlı nüfusun Dünyada 1980 yılında 266 milyon 321 bin kişi olduğu görülmektedir. Geçen yıllar itibariyle bu nüfus grubu artış göstermiş ve 2013 yılında %114 artış ile 570 milyon 459 bin kişiye yükselmiştir. 2030 yılında yaşlı nüfusun 973 milyon 94 bin olacağı ve 2050 yılında 1 milyar 489 bin kişiye yükseleceği tahmin edilmektedir. Bu tahminlere göre 2050 yılında Dünya’da yaşayan her 9 kişiden bir kişisi yaşlı nüfus grubunda yer alacaktır.

Tablo 2: Dünyada Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Dağılımı (000)

	1980	2013	2030	2050
Toplam Dünya (000)	4.449.049	7.162.119	8.424.937	9.550.945
Erkek	2.236.840	3.610.470	4.244.057	4.797.781
Kadın	2.212.209	3.551.649	4.180.880	4.753.164
0-14 Yaş Dünya (000)	1.567.572	1.878.483	1.981.035	2.034.447
Erkek	802.128	971.422	1.020.889	1.043.406
Kadın	765.444	907.054	960.146	991.041
15-64 Yaş Dünya (000)	2.615.165	4.713.177	5.470.809	6.026.929
Erkek	1.322.858	2.385.326	2.782.580	3.077.151
Kadın	1.292.307	2.327.854	2.688.229	2.912.620
65+ Yaş Dünya (000)	266.321	570.459	973.094	1.489.568
Erkek	111.853	253.723	440.588	677.224
Kadın	154.457	316.741	532.506	812.346

Kaynak: United Nations (2013), Profiles of Ageing, Department of Economic and Social Affairs, Population Division Veritabanından derlenmiştir. (<http://esa.un.org/unpd/popdev/AgingProfiles2013/default.aspx>, Erişim Tarihi: 11 Nisan 2014)

Tablo 3’de gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde nüfusun yaş ve cinsiyet dağılımı ile ilgili verilere yer verilmektedir. Gelişmiş ülkelerin 1980 yılında 1 milyar 83 milyon olan nüfusu 2013 yılında 1 milyar 252 milyona ulaşmıştır. 2030 yılında bu rakamın 1 milyar 293 milyona ulaşacağı ve 2050 yılına kadar büyük bir artış yaşanmayacağı ve nüfusun 2050 yılında 1 milyar 303 milyona ulaşacağı öngörülmektedir.

Tablo 3: Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Dağılımı (000)

	1980	2013	2030	2050
Toplam Gelişmiş Ülkeler (000)	1.083.077	1.252.805	1.293.905	1.303.110
Erkek	522.288	608.229	629.119	635.690
Kadın	560.789	644.576	664.786	667.421
Toplam Gelişmekte Olan Ülkeler (000)	3.365.971	5.909.315	7.131.033	8.247.835
Erkek	1.714.552	3.002.241	3.614.938	4.162.091
Kadın	1.651.419	2.907.074	3.516.094	4.085.743
0-14 Yaş Gelişmiş Ülkeler (000)	243.888	205.995	208.597	209.873
Erkek	124.745	105.509	106.935	107.605
Kadın	119.143	100.484	101.664	102.668
0-14 Yaş Gelişmekte Olan Ülkeler (000)	1.323.684	1.672.489	1.772.439	1.824.574
Erkek	677.383	865.913	913.954	935.801
Kadın	646.301	806.570	858.485	888.772
15-64 Yaş Gelişmiş Ülkeler (000)	712.564	835.759	794.632	757.051
Erkek	349.395	414.819	397.658	381.913
Kadın	363.169	420.938	396.976	375.138
15-64 Yaş Gelişmekte Olan Ülkeler (000)	1.902.602	3.877.417	4.676.176	5.269.877
Erkek	973.464	1.970.507	2.384.922	2.695.238
Kadın	929.138	1.906.916	2.291.254	2.574.640
65+ Yaş Gelişmiş Ülkeler (000)	126.593	210.798	289.963	334.278
Erkek	48.149	87.901	124.526	146.172
Kadın	78.477	123.154	166.149	190.014
65+ Yaş Gelişmekte Olan Ülkeler (000)	139.685	359.409	682.418	1.153.384
Erkek	63.705	165.821	316.062	531.052
Kadın	75.981	193.588	366.356	622.331

Kaynak: United Nations (2013), Profiles of Ageing, Department of Economic and Social Affairs, Population Division Veritabanından derlenmiştir. (<http://esa.un.org/unpd/popdev/AggingProfiles2013/default.aspx>, Erişim Tarihi: 11 Nisan 2014)

Buna karşın gelişmekte olan ülkelerde nüfus artışları göz önünde bulundurulduğunda nüfus artışının daha yüksek oranlarda gerçekleşeceği görülmektedir. 1980 yılında 3 milyar 365 milyon olan gelişmekte olan ülkeler nüfusu 2013 yılı itibariyle 5 milyar 909 milyona ulaşmıştır. 2030 yılında bu rakamın 7 milyar 131 bine çıkacağı ve 2050 yılında 8 milyar 247 milyonu bulacağı tahmin edilmektedir.

0-14 yaş arası çocuk nüfusun gelişimi değerlendirildiğinde yine aynı sonuç ortaya çıkmaktadır. Çocuk nüfusun gelişmiş ülkelerdeki artışı, gelişmekte olan ülkelerdeki artışın gerisinde kalmaktadır. 1980 yılında 244 milyon civarında olan gelişmiş ülkeler çocuk nüfusu geçen yıllar itibariyle azalma göstermiş ve 2013 yılında 206 milyona gerilemiştir. 2030 yılında bu rakamın 209 milyon ve 2050 yılında 210 milyona ulaşacağı beklenmektedir.

YAŞLANMA, GENÇLİK VE GÖÇ EKSENİNDE KÜRESEL DEMOGRAFİK DÖNÜŞÜM VE REFAH DEVLETİ, BÜNYAMİN BACAK-ÖZGÜR TOPKAYA-GONCA GEZER

Gelişmekte olan ülkelerde 0-14 yaş arası çocuk nüfusun gelişimi değerlendirildiğinde, gelişmiş ülkelere nazaran artışın sürekli ve istikrarlı olduğu göze çarpmaktadır. 1980 yılında 1 milyar 323 milyon olan çocuk nüfusu 2013 yılında 1 milyar 672 milyona ulaşmıştır. 2030 yılında çocuk nüfus artışının devam edeceği ve 1 milyar 772 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir. 2050 yılında ise çocuk nüfus sayısının 1 milyar 825 milyon olacağı tahmin edilmektedir.

15-64 yaş arası genç ve yetişkin nüfusun gelişmiş ülkelerde 2013 yılına kadar artış gösterdiği ancak bu tarihten itibaren düşeceği beklenmektedir. Buna karşın gelişmekte olan ülkelerde 15-64 yaş arası genç ve yetişkin nüfusun kaydedeceği artışın devam etmesi öngörülmektedir.

65 yaş üstü yaşlı nüfusun gelişmiş ülkelerde 1980 yılında yaklaşık 127 milyon olan sayısı, geçen yıllar ile birlikte ciddi artışlar göstermektedir. 2013 yılı itibariyle gelişmiş ülkelerde yaşlı nüfus 211 milyona ulaşmıştır. Bu rakamın 2030 yılında yaklaşık 80 milyon kişilik bir artış ile 290 milyona ulaşacağı ve ardından 2050 yılında 336 milyona gelmesi beklenmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde yaşlı nüfusun toplam nüfus içerisindeki hacminin gelişimi değerlendirildiğinde; gelişmiş ülkeler ile benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. 1980 yılında 140 milyon olan yaşlı nüfus, 2013 yılında 360 milyona ulaşmıştır. 2030 yılında 682 milyona ve 2050 yılında 1 milyar 153 milyona gelmesi beklenmektedir. Bu noktada yaşlı nüfus artışının hem gelişmiş hemde gelişmekte olan ülkeler için bir problem olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4: Avrupa Birliğinde Nüfusun Yaş Dağılımı (000)

	2013	2030	2050
Toplam AB27 Nüfusu (000)	501.403	522.600	523.800
0-14 Yaş arası Nüfusun Oranı (%)	15,6	14,6	14,3
15-64 Yaş arası Nüfusun Oranı	67,0	61,5	57,0
65+ Nüfusun Toplam Nüfusa Oranı	17,4	23,8	28,7

Kaynak: European Commission, The 2012 Ageing Report, Economic and Budgetary Projections for the 27 EU Member States (2010-2060), European Economy 2/2012, p.298-299 ve Eurostat Veritabanından Derlenmiştir.
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1>,
Erişim Tarihi: 3 Mayıs 2014

Tablo 4'te Avrupa Birliği nüfusu ile ilgili öngörülere yer verilmektedir. 2013 yılında 501 milyon olan AB27 nüfusunun gelecek yıllarda artış göstereceği, ancak bu artışın 2050 yılına kadar yaklaşık 22 milyon kişi olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Çocuk nüfusun AB nüfusu içerisinde azalacağı buna karşın 65 yaş üstü yaşlı nüfusun ise artış göstereceği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4'te ayrıca yaş gruplarının toplam nüfus içerisindeki paylarına da yer verilmektedir. 0-14 yaş aralığında yer alan çocuk nüfusun toplam nüfus içerisindeki payı 2013 yılı itibariyle %15,6 şeklindedir. Buna karşın 2030 yılında bu nüfus grubunun toplam nüfus içerisindeki payının düşeceği ve düşüşün 2050 yılında da süreceği öngörülmektedir. 15-64 yaş arası yetişkin ve genç nüfusun toplam nüfus içerisindeki payının da çocuk nüfusa paralel olarak düşeceği öngörülmektedir. Buna karşın yaşlı nüfusun 2013 yılında %17,4 olan payının 2030 yılında %23,8'e ve 2050 yılında 28,7'ye çıkacağı beklenmektedir.

Tablo 5’de Türkiye’de nüfusun yaş ve cinsiyet dağılımı ile ilgili verilere yer verilmektedir. Türkiye’de çocuk nüfusun 1980 yılında 17 milyon 588 bin olduğu görülmektedir. 2013 yılında çocuk nüfusu yaklaşık 2 milyon kişi artış göstererek 19 milyon 224 bine ulaşmıştır. 2030 yılında Türkiye’de çocuk nüfusun azalarak 17 milyon 460 bine gerileyeceği ve azalışın 2050 yılında da devam edeceği beklenmektedir. 2050 yılı için yapılan tahmin çocuk nüfusun 15 milyon 543 bin kişi olacağı şeklindedir. Çocuk nüfus içerisindeki cinsiyet farklılıkları göz önünde bulundurulduğunda kadın ve erkek nüfus arasında sayısal olarak büyük farklılıkların ortaya çıkmayacağı beklenmektedir.

Türkiye’de nüfus artışı 1980 yılından beri devam etmektedir. 1980 yılında yaklaşık 44 milyon olan toplam nüfus, 2013 yılında yaklaşık 75 milyona ulaşmıştır. 2030 yılında nüfusun yaklaşık 87 milyon, 2050 yılında ise 94 milyon olacağı öngörülmektedir. Kadın nüfusun erkek nüfustan tüm dönemlerde fazla olduğu göze çarpmaktadır.

Türkiye’de çalışma çağındaki nüfus 1980 yılında 24 milyon 253 bin kişidir. 2013 yılında ise %100’ün üzerinde artış ile 50 milyon 181 kişi olarak belirlenmiştir. Bunların 24 milyon 618 bin bireyi erkek ve 25 milyon 652 bin bireyi ise kadındır. Çalışma çağındaki nüfusun 2030 yılında 58 milyon 596 bine yükseleceği ve 2050 yılında çok az bir artış ile 59 milyon 015 bin kişi olacağı tahmin edilmektedir.

Tablo 5: Türkiye’de Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Dağılımı (000)

	1980	2013	2030	2050
Toplam Türkiye (000)	43.906	74.933	86.825	94.606
Erkek	21.755	36.797	42.639	46.612
Kadın	22.150	38.136	44.187	47.994
0-14 Yaş Türkiye (000)	17.588	19.224	17.460	15.543
Erkek	8.844	9.806	8.930	7.959
Kadın	8.745	9.418	8.529	7.584
15-64 Yaş Türkiye (000)	24.253	50.181	58.596	59.015
Erkek	12.000	24.618	29.216	29.818
Kadın	12.254	25.562	29.381	29.197
65+ Türkiye (000)	2.065	5.528	10.724	19.845
Erkek	911	2.372	4.493	8.836
Kadın	1.152	3.156	6.276	11.212

Kaynak: United Nations (2013), Profiles of Ageing, Department of Economic and Social Affairs, Population Division Veritabanından derlenmiştir. (<http://esa.un.org/unpd/popdev/AgingProfiles2013/default.aspx>, Erişim Tarihi: 11 Nisan 2014)

65 yaş üstü nüfusun gelişimi incelendiğinde 1980 yılında 2 milyon 65 bin kişilik nüfusun geçen dönemlerde ikiye katlayarak arttığı gözlemlenmektedir. 2013 yılında 5 milyon 528 bin olarak gerçekleşen 65 yaş üstü nüfusun, 2030 yılında 10 milyon 724 bin ve 2050 yılında 19 milyon 845 bin olacağı öngörülmektedir.

Tablo 6: Dünyada ve Türkiye’de 65 Yaş Üstü Bireylerin Nüfusa Oranı

	1980	2013	2030	2050
Dünya Toplam	6,0	8,0	11,6	15,6
Erkek	5,0	7,0	10,4	14,1
Kadın	7,0	8,9	12,7	17,1
Gelişmiş Ülkeler Toplam	11,7	16,8	22,5	25,8
Erkek	9,2	14,5	19,8	23,0
Kadın	14,0	19,1	25,0	28,5
Gelişmekte Olan Ülkeler Toplam	4,1	6,1	9,6	14,0
Erkek	3,7	5,5	8,7	12,8
Kadın	4,6	6,7	10,4	15,2
Türkiye Toplam	4,7	7,4	12,4	21,2
Erkek	4,2	6,4	10,5	19,0
Kadın	5,2	8,3	14,2	23,4

Kaynak: United Nations (2013), Profiles of Ageing, Department of Economic and Social Affairs, Population Division Veritabanından derlenmiştir. (<http://esa.un.org/unpd/popdev/AgingProfiles2013/default.aspx>, Enişim Tarihi: 12 Nisan 2014)

Tablo 6’da dünyada, gelişmiş ülkelerde, gelişmekte olan ülkelerde ve Türkiye’de 65 yaş üstü bireylerin nüfusa oranlarına yer verilmektedir. 1980 yılında % 6 olan oran 2013 yılı itibariyle % 8 olarak gerçekleşmiştir. 2030 yılında yaşlı nüfusun dünya toplam nüfusuna oranının % 11,6’ya ve 2050 yılında % 15,6’ya çıkacağı öngörülmektedir. Erkek yaşlı nüfusun 1980 yılındaki toplam nüfusa oranı % 5 iken 2013 yılında bu oran % 7 olarak gerçekleşmiştir. 2030 yılında erkek yaşlı nüfusun oranının % 10,4’e ve 2050 yılında % 14,1’e yükseleceği öngörülmektedir. Kadın yaşlı nüfusun oranının dünya genelinde erkek nüfusa oranına göre daha fazla olduğu ortaya çıkmaktadır. 1980 yılında kadın yaşlı nüfusun, toplam nüfusa oranı % 7 şeklindedir. Geçen yıllarla birlikte bu oranda artışlar kaydedilmiştir. 2013 yılında kadın nüfusun toplam nüfusa oranı % 8,9’a ulaşmış iken 2030 yılında bu oranın %12,7’ye 2050 yılında ise % 17,1’e ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Gelişmiş ülkelerde yaşlı nüfusun 1980 yılında toplam nüfusun %11,7’sini oluşturduğu görülmektedir. 2013 yılında bu oran %16,8 olarak gerçekleşmiştir. Yaşlı nüfus oranının, 2030 yılında %22,5’e ve 2050 yılında %25,8’e çıkacağı öngörülmektedir. Gelişmiş ülkelerde 1980-2050 arası dönemde yaşlı nüfusun yaklaşık iki kattan biraz daha fazla artacağı ortaya çıkmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerde ise yaşlı nüfusun artışının 1980-2050 arası dönemde toplam nüfusa oranının yaklaşık üç kat artacağı tahmini yapılmaktadır. 1980 yılında yaşlı nüfusun toplam nüfusa oranı %4,1’dir. 2013 yılında bu rakam %6,1’e çıkmıştır. 2030 yılında ise bu oranın %9,6’ya ve 2050 yılında %14’e çıkması tahmin edilmektedir.

Tablo 7’de dünyada nüfusun bağımlılık rakamlarına yer verilmektedir. Her 100 çalışma çağındaki kişi için 1980 yılında toplam bağımlı kişi sayısı 70 kişidir. 2013 yılında 52 kişiye gerilemiştir. Toplam rakam gerileme gösterirken, yaşlı nüfusun bağımlılık durumu ele alındığında 1980 yılında 10,2 kişi olan sayının 2013 yılında 12,1’e çıktığı ve 2030 ve 2050 yıllarında artmaya devam edeceği öngörülmektedir. 2030 yılında yaşlı nüfusun bağımlılık (100 çalışma çağındaki kişi için) sayısının 17,8 ve 2050 yılında 24,7 kişi olacağı tahmin edilmektedir.

Gelişmiş ülkelerde nüfusun bağımlılık rakamlarına bakıldığında, 1980 yılında her 100 çalışma çağındaki kişiye 81 kişi düşerken, bu sayı 1980 yılında 52 ve 2013 yılında ise 49,9 kişi olarak gerçekleşmiştir. 2030 yılında gelişmiş ülkelerde bağımlılık rakamı 12 kişilik bir artış göstererek 62,8'e ve 2050 yılında ise 72,1'e çıkacağı öngörülmektedir. Yaşlı nüfusun bağımlılık oranlarında incelenen dönem içerisinde iki katlık bir artış beklenmektedir.

Tablo 7: Dünyada Nüfusun Bağımlılık Rakamları (Her 100 Çalışma Çağındaki Kişi İçin)

	1980	2013	2030	2050
Dünya Toplam	70,1	52,0	54,0	58,5
Çocuk	59,9	39,9	36,2	33,8
Yaşlı	10,2	12,1	17,8	24,7
Gelişmiş Ülkeler Toplam	52,0	49,9	62,8	72,1
Çocuk	34,2	24,6	26,3	27,7
Yaşlı	17,8	25,3	36,6	44,4
Gelişmekte Olan Ülkeler Toplam	76,9	52,4	52,5	56,5
Çocuk	69,6	43,1	37,9	34,6
Yaşlı	7,3	9,3	14,6	21,9
Türkiye Toplam	81,0	49,3	48,2	60,3
Çocuk	72,5	38,3	29,8	26,3
Yaşlı	8,5	11,0	18,4	34,0

Kaynak: United Nations (2013), Profiles of Ageing, Department of Economic and Social Affairs, Population Division Veritabanından derlenmiştir. (<http://esa.un.org/unpd/popdev/AgingProfiles2013/default.aspx>, Erişim Tarihi: 12 Nisan 2014)

Gelişmekte olan ülkelerde çocuk nüfusun bağımlılık oranının, yaşlı nüfusa göre yüksekliği dikkat çekmektedir. 1980 yılında çocuk nüfusun bağımlılık sayısı 69,6 iken, yaşlı nüfusun bağımlılığı her 100 çalışma çağındaki kişi için 7,3 kişi şeklindedir. 2013 yılında çocuk nüfusun bağımlılık oranının düşmeye başladığı ve 43,1'e gerilediği görülmektedir. Yaşlı nüfusun bağımlılık sayısı ise artmaktadır. 2013 yılında yaşlı nüfusun bağımlılık sayısı 9,3 şeklinde gerçekleşmiştir. 2030 yılında bu rakamın 14,6 ve 2050 yılında ise 21,9 kişi olacağı öngörülmektedir.

Türkiye'de bağımlılık sayıları değerlendirildiğinde 1980-2013 yılları arasında düşüş yaşandığı, 2030 yılına kadar düşüşün devam edeceği ancak ardından ise yükselme görüleceği tahmin edilmektedir. Özellikle Türkiye'de yaşlı nüfusun bağımlılık oranının, çocuk nüfusun bağımlılık oranını geçeceği öngörülmektedir. 1980 yılında çocuk nüfusun bağımlılık sayısı 72,5 ve yaşlı nüfusun bağımlılık sayısı ise 8,5 kişi şeklindedir. Aynı sayının 2013 yılında 38,3 ve 11 kişi olarak gerçekleşmiştir. 2030 yılında sayının sırasıyla 29,8 ve 18,4 ve 2050 yılında 26,3 ve 34 kişi olması beklenmektedir.

Rakamlar değerlendirildiğinde demografik dönüşüm çerçevesinde doğum oranlarının azalmaya başladığı ve nüfusun azalacağı açıkça ortaya çıkmaktadır. Buna karşın mevcut nüfus içerisinde yaşlı nüfusun oranının artış göstereceği, bağımlılık oranlarında da açıkça görülmektedir.

3.2. Genç İşsizliği

Genç işsizliği küresel bir problemdir. Genç nüfus dünya çalışma çağındaki nüfusun yaklaşık %25'ini oluşturmaktadır. Ancak toplam işsizler içerisindeki payları % 47'yi bulmaktadır. ILO bu durumun kriz oranlarına yaklaştığını öngörmektedir (SALDRU, 2013:1). 2014 Mayıs itibariyle AB'de 5.2 milyon genç işsiz bulunmaktadır. Bu oran %22,2'lik bir işsizlik oranı ve her beş genç AB vatandaşından bir tanesinin işgücü piyasasında iş bulamaması anlamına gelmektedir. Özellikle Yunanistan ve İspanya'da bu ikiye bir oranında gerçekleşmektedir. 7,5 milyon genç AB vatandaşı ise eğitim ve kurs dahil hiçbir aktiviteye katılmaksızın yaşamını sürdürmektedir. Yetişkin işgücü ile karşılaştırıldığında geçen son dört yılda; gençlerin genel istihdam oranları; yetişkinlere göre üç kat daha fazla düşüş göstermiştir (European Commission, 2014:1).

Tablo 8'de 1991, 2000, 2007 ve 2012 yıllarında Dünya'da, Avrupa Birliği ve Gelişmiş Ülkelerde ve Türkiye'de genç işsizliği rakamlarına yer almaktadır. 1991 yılında dünyada 15-24 yaş arası çalışabilir durumda 600 milyon 67 bin kişi bulunmaktadır. Bu kişilerin 70 milyon 87 bini işsizdir. 1991 yılında dünyada genç işsizliği oranı %11,7, AB ve gelişmiş ülkelerde 14,6 ve Türkiye'de ise %15 şeklinde gerçekleşmiştir.

Tablo 8: Yıllar İtibariyle Dünya, Gelişmiş Ülkeler ve Avrupa Birliği ve Türkiye'de Genç İşsizliği (15-24 Yaş)

	1991			2000			2007			2012		
	İşgücü (000)	İşsiz (000)	İşsizlik Oranı	İşgücü (000)	İşsiz (000)	İşsizlik Oranı	İşgücü (000)	İşsiz (000)	İşsizlik Oranı	İşgücü (000)	İşsiz (000)	İşsizlik Oranı
Dünya Toplam	600.067	70.087	11,7	573.285	72.487	12,7	606.526	70.422	11,6	586.982	73.804	12,6
Erkek	347.121	40.977	11,8	336.756	42.895	12,7	358.319	41.235	11,5	349.562	43.370	12,4
Kadın	252.946	29.110	11,5	236.528	29.591	12,7	248.206	29.187	11,8	237.420	30.435	12,8
Toplam AB ve Gelişmiş Ülk.	75.527	10.998	14,6	67.666	9.108	13,5	65.954	8.051	12,5	59.011	10.574	17,9
Erkek	40.695	5.872	14,4	36.393	4.939	13,6	34.629	4.447	12,8	31.468	6.001	19,1
Kadın	34.833	5.126	14,7	31.273	4.168	13,3	29.965	3.603	12,0	27.543	4.573	16,6
Türkiye Topla	6.069	926	15	5.420	691	13	4.995	966	19	4.997	852	20
Erkek	3.885	673	17	3.677	490	13	3.456	656	19	3.360	534	17
Kadın	2.184	254	12	1.743	201	12	1.539	310	20	1.636	317	16

Kaynak: Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Veritabanı Programı KILMS (Key Indicators of Labor Market), Veritabanı Erişim Tarihi: 26 Nisan 2014, Cuma

Sonraki dönemlerde genç işsizliği artarak devam etmiştir. 2000 yılında dünyada toplam genç işgücü azalış göstermiştir. Buna karşın genç işsizlik oranı artarak devam etmiştir. 2000 yılında Dünya'da genç işsizliği oranı %12,7, AB ve gelişmiş ülkelerde %13,5 ve Türkiye'de %13 olarak gerçekleşmiştir. 2007 yılında dünyada, AB ve gelişmiş ülkelerde genç işsizliği oranları düşüş göstermiştir. Buna karşın Türkiye'de genç işsizliği bir önceki döneme göre 6 puanlık bir artış kaydetmiştir.

2008 Küresel Ekonomik Krizin de etkisiyle 2012 yılında genç işsizliği oranları bir önceki döneme göre tüm dünyada artış göstermiştir. Dünyada 2012 yılında genç işsizliği oranı %12,6 olarak gerçekleşirken; bu oran gelişmiş ülkeler ve AB için % 17,9 ve Türkiye için ise %20 şeklindedir. Gençlerin işgücü piyasasına entegrasyonlarının önemli ölçüde az olduğu ortaya çıkmaktadır.

Genç işsizliğinin ortaya çıkmasında, işgücü piyasalarının yapısal özelliklerinin yanı sıra, küreselleşme ve son yıllarda görülen iktisadi krizlerin büyük rolü bulunmaktadır.

Refah devletlerinin politikaları arasında yer alan toplumsal yapının sürekliliğinin sağlanması göz önünde bulundurulduğunda, gençlerin işgücü piyasasına entegrasyonları büyük önem taşımaktadır. Çünkü bireylerin en verimli oldukları çağlarda, üretime yapacakları katkı işsizlik sebebiyle gerçekleşmemekte; aksine işsiz kalmaları sebebiyle sosyal güvenlik fonlarından faydalanmaları sonucu refah devletlerine mali yükler oluşturmaktadır.

3.3. Göç

Göç; nüfus değişiminin üçüncü demografik ögesi olarak, doğum ve ölüm hareketlerinin yanında yer almaktadır. Ölçümü, modellemesi ve tahmini en zor olan öge olarak kabul edilmektedir. Doğurganlık ve ölüm olgusunun aksine, göç zaman ve mekanda bir kez meydana gelen bir olgu değildir. Göç, kimi göçmenler için yaşam standartlarını yükseltme, daha iyi iş ve eğitim fırsatı yakalayabilme adına giriştikleri bir olgu iken, kimileri için ise içinde buldukları siyasi, askeri ve ekonomik zorluklardan bir kaçış yolu şeklindedir (Skeldon, 2013:1). Dünyada göç hareketlerinin niceliği bakımından artmakta olduğu görülmektedir.

Tablo 9'da dünyada, gelişmiş ülkelerde ve gelişmekte olan ülkelere göçmen stoğu ve sayılarına yer verilmektedir. 1990 yılında dünyada toplam 154 milyon 161 bin göçmen bulunmaktaydı. Bu rakam geçen yıllar ile birlikte artış göstererek 2013 yılında 231 milyon 522 bine yükselmiştir. Dünya nüfusunun yaklaşık %2,3'lük kısmı doğdukları ülkelere farklı bir ülkede yaşamlarını sürdürmektedir. Dünya genelinde göçmen stoğu ile ilgili veriler cinsiyet farklılıkları açısından incelendiğinde kadın ve erkek göçmenler arasında oransal olarak büyük bir farklılık göze çarpmamaktadır. Dünya'da da toplam göçmen stoğu içerisinde kadınlar göçmenlerin toplam nüfusa oranı % 3,1 ve erkeklerin oranı ise % 3,3 şeklindedir.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere göçmen stokları değerlendirildiğinde; gelişmiş ülkelerin göçmen stoklarının gelişmekte olan ülkelere göre oldukça fazla olduğu göze çarpmaktadır. Gelişmiş ülkelere 1990 yılında 82 milyon 306 bin göçmen bulunmaktaydı. Bu rakam geçen yıllar itibariyle artış göstererek 2013 yılında 135 milyon 583 bine yükselmiştir. Göçmenlerin toplam nüfusa oranları 2013 yılında % 10,8 şeklindedir. Ayrıca göçmenlerin cinsiyet oranları değerlendirildiğinde çok büyük bir farklılığın olmadığı gözlemlenmektedir. Erkek göçmenlerin toplam erkek nüfusa oranı % 10,8 iken, kadın göçmenlerin toplam kadın nüfusa oranı ise % 10,9 şeklindedir.

YAŞLANMA, GENÇLİK VE GÖÇ EKSENİNDE KÜRESEL DEMOGRAFİK DÖNÜŞÜM VE REFAH DEVLETİ, BÜNYAMİN BACAK-ÖZGÜR TOPKAYA-GONCA GEZER

Tablo 9: Dünyada, Gelişmiş Ülkelerde ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Göçmen Stoğu Sayıları ve Oranları

	1990	2000	2010	2013
Dünya Toplam	154.161.984 % 2,9	174.515.733 % 2,8	220.729.300 % 3,2	231.522.215 % 3,2
Erkek	78.856.267 % 2,9	88.790.217 % 2,9	114.581.437 % 3,3	120.328.254 % 3,3
Kadın	75.305.717 % 2,9	85.725.516 % 2,8	106.147.863 % 3,1	111.193.961 % 3,1
Gelişmiş Ülkeler Toplam	82.306.645 % 7,2	103.388.690 % 8,7	129.737.280 % 10,5	135.583.436 % 10,8
Erkek	40.188.828 % 7,2	50.444.059 % 8,7	62.969.343 % 10,5	65.625.395 % 10,8
Kadın	42.117.817 % 7,1	52.944.631 % 8,6	66.767.937 % 10,5	69.958.041 % 10,9
Gelişmekte Olan Ülkeler Toplam	71.855.339 % 1,7	71.127.043 % 1,4	90.992.020 % 1,6	95.938.779 % 1,6
Erkek	38.667.439 % 1,8	38.346.158 % 1,5	51.612.094 % 1,8	54.702.859 % 1,8
Kadın	33.187.900 % 1,6	32.780.855 % 1,4	39.379.926 % 1,4	41.235.920 % 1,4

Kaynak: United Nations, Population Division, Department of Economic and Social Affairs, Trends in International Migrant Stock: The 2013 Revision, Table 1.3, September 2013.

Gelişmekte olan ülkelerde göçmen stokları değerlendirildiğinde ise toplam nüfusa oranlarının ortalama olarak %1-2 aralığında seyrettiği görülmektedir. 1990 yılında %1,7 olan göçmenlerin toplam nüfusa oranları geçen yıllar ile birlikte inişli çıkışlı bir seyir izlemiştir. 2000 yılında göçmen stoğu oranı %1,4'e gerilemiştir. 2010 yılında ise bu oran tekrardan %1,6 seviyelerine çıkmış ve 2013 yılında da aynı oranı korumuştur. Gelişmekte olan ülkelerde göçmen stoğunun cinsiyet yapısı değerlendirildiğinde ise ortalama 0,4 puanlık bir fark göze çarpmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde erkek göçmenler daha fazladır. 2013 yılı itibarıyla erkek göçmenlerin toplam erkek nüfusa oranları %1,8 iken, kadın göçmenlerin toplam kadın nüfusa oranı %1,4 şeklindedir.

Refah devletlerindeki nüfusun yaşlanması sonucu göç, potansiyel bir işgücü kaynağı haline gelmektedir. Ancak çalışmada belirtilen günümüz sosyo ekonomik yapısını etkileyen bir takım faktörler Avrupa refah devletlerinin göç dinamikleriyle de ilişkilidir. Demografik olarak yaşlanan nüfus ve işgücü Avrupalı politikacıların, yeni işçileri bölgeye çekmeye çalışması gerektiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca göçmenler, etnik azınlıklar, yaşlılar, kadınlar ve düşük vasıf düzeyine sahip işçiler gibi şu anda işgücü piyasasında düşük oranda yer bulan bireylerin gelecekteki vasıf ve işgücü kıtlığını ortadan kaldırmak için işgücüne katılımının gerektiği görülmektedir. Öte yandan göç; Avrupa ülkelerinde göçmenler arasındaki kültürel entegrasyonu bozan problemler ile yakından ilişkilidir. Ayrıca göçmenlere refah devleti olanaklarını kötüye kullandıkları ve hak etmeden olanaklardan faydalandıkları yönünde ithamlarda bulunmaktadır. 2008 küresel krizini takiben alınan ekonomik sıkılaştırma ve tasarruf önlemleri bu gerilimleri ve Avrupa refah devletlerinde göç olgusuna yönelik tartışmaları alevlendirecektir (Hemerijck, 2013:5).

Tablo 10'da AB Göç stoğunun toplam nüfusa oranı ile ilgili veriler yer almaktadır. 1990 yılında göçmenler 49 milyon ile AB toplam nüfusunun % 6,8'ini oluştururken, 2000 yılında bu oran % 7,7'ye, 2010 yılında ise % 9,3'e ulaşmıştır. 2013 yılı itibariyle göçmenler; 72 milyon 500 bin kişilik nüfuslarıyla, AB toplam nüfusunun % 9,8'ini oluşturmaktadırlar. Bu sayı 1990 yılı ile karşılaştırıldığında, % 3'ün üzerinde bir artışa işaret etmektedir. Yani, son yirmi üç yılda AB göçmen stoğu yaklaşık olarak 23 milyon 400 bin kişi artış göstermiştir.

Tablo 10: Avrupada Göç Stoğu Rakamları ve Toplam Nüfusa Oranı

	1990	2000	2010	2013
Toplam	49.048.341 % 6,8	56.209.420 % 7,7	69.174.301 % 9,3	72.449.908 % 9,8
Erkek	23.815.357 % 6,8	27.106.090 % 7,7	33.458.221 % 9,4	34.870.404 % 9,8
Kadın	25.232.984 % 6,7	29.103.330 % 7,7	35.716.080 % 9,3	37.579.504 % 9,8

Not: Tablo'ya Batı, Doğu ve Güney Avrupa'da yer alan tüm ülkeler dahil edilmiştir.

Kaynak: United Nations, Population Division, Department of Economic and Social Affairs, Trends in International Migrant Stock: The 2013 Revision, Table 1,3, September 2013.

AB ile karşılaştırıldığında, Türkiye'de göçmenlerin toplam nüfusa oranlarının oldukça düşük seviyelerde gerçekleştiği görülmektedir. Tablo 11'de Türkiye'de göçmen stoğu ile ilgili rakamlara yer verilmektedir. 1990 yılında ülkedeki göçmenlerin toplam nüfusa oranı % 2,1 şeklinde gerçekleşmiştir. Geçen yıllar itibariyle bu rakamlar çok az bir artış göstermiştir. 2013 yılı itibariyle göçmenlerin toplam nüfusa oranı %2,5 şeklindedir. Göçmenlerin cinsiyet dağılımı incelendiğinde, oransal olarak büyük bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Göçmenlerin % 2,6'sı erkek ve % 2,4'ü ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 11: Türkiye'de Göçmen Stoğu Rakamları ve Toplam Nüfusa Oranları 1990-2013

	1990	2000	2010	2013
Türkiye Toplam	1.150.463 %2,1	1.263.140 %2,0	1.713.454 %2,4	1.864.889 %2,5
Erkek	569.423 %2,1	607.241 %2,0	873.059 %2,5	962.759 %2,6
Kadın	581.040 %2,1	655.899 %2,0	840.395 %2,3	902.130 %2,4

Kaynak: United Nations, Population Division, Department of Economic and Social Affairs, Trends in International Migrant Stock: The 2013 Revision, Table 1,3, September 2013.

4. KÜRESELEŞME, KRİZLER VE DEMOGRAFİK DÖNÜŞÜM KARŞISINDA REFAH DEVLETLERİNİN TEPKİSİ

Refah devletlerinin kriz içerisinde oldukları yönünde literatürde mevcut çalışmalar Andersen'in (1996) tarihli çalışmasında üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar; küreselleşme sonucu işgücü piyasasında küresel düzeyde bir yakınsama gerçekleştiği, ulusal politika seçeneklerinin azaldığı, yaşlanmanın önemli bir problem olduğu şeklindedir (Esping-Andersen, 1996:2). 1980 yılından itibaren ticari anlamda sınırların ortadan kalkması ile küreselleşme sürecine giren dünyada demografik dönüşüm yaşanmaya devam etmektedir. Dünya nüfusu ile ilgili olarak 2050 yılına kadar yapılan tahminler, nüfusun artacağı şeklindedir. Bu artış; doğum oranlarının azalmasına karşın, bebek ölümlerinin düşmesi, sağlık alanında yaşanan gelişmeler ve kişilere sağlanan sosyal güvenlik şemsiyelerinin kapsamı doğrultusunda artan yaşam beklentisi ile; 65 yaş üstü nüfusun artışı ile mümkün olacaktır. Nüfus artış hızları azalmasına karşın, yaşam beklentisinin artması toplam nüfusun artışına yol açmaktadır.

Refah devletleri, vatandaşlarının sosyal haklarını korumak ve geliştirmek üzere faaliyetlerini yürütürlerken, demografik dönüşüm ile ilgili çeşitli düzenlemeleri de uygulamaya koymaktadırlar. Bunlar; gençlere, yaşlılara ve göçmenlere yönelik politikalar ve uygulamalar şeklinde gruplandırılabilir. İster gelişmiş, ister gelişmekte olan tüm ülkelerde bu üç gruba yönelik olarak verilen hizmetlerin niteliği ve niceliğinde meydana gelen dinamikler sebebiyle devletlerin sosyal harcamalarında artışlar gözlemlenmektedir. Genç işsizliğinin azaltılması, yaşlıların ihtiyaç duydukları bakım hizmetlerinin sağlanması ve göçmenlerin günümüzde potansiyel bir işgücü olarak görülmeleri sebebiyle, yeni toplumlarına ve işgücü piyasasına entegrasyonlarının sağlanması refah devletlerinin temel amacını oluşturmaktadır. Refah devletlerinin izlediği bu politikalar, vatandaşlarının sosyal refah düzeylerini korumak ve iyileştirmek yanında; sürdürülebilir toplumsal huzurun sağlanmasını amacını da doğrudan gütmektedir.

Scarpetta vd. (2010) tarihli çalışmada, OECD üyesi ülkelerde genç işsizliğine yönelik olarak yürütülen çalışmaları öne çıkarmaktadır. Bunların en başında kriz sonrası dönemde artan genç işsizliğini gidermeye yönelik olarak; devletin işgücü piyasası ile ilgili düzenlemelere doğrudan müdahalesi yer almaktadır. Bu müdahale genellikle; öğrenimlerini henüz tamamlayan gençlerin işgücü piyasasına girişlerinin kolaylaştırılması, iş tecrübeleri olmamasına ve işsizlik sigorta fonuna prim yatırmamış olmalarına rağmen bu fondan yararlanmalarına ve stajyerlik vb. eğitimi almalarına olanak tanıyan düzenlemeler şeklindedir (Scarpetta, 2010:21).

AB'de genç işsizliği ile ilgili sorunların giderilmesine yönelik olarak, ortaya konan ve başarılı olan programların yaygınlaştırılması gündeme gelmektedir. Genç işsizliğinin giderilmesi konusunda AB tarafından, "Avrupa Gençlik Garantisi" programı desteklenmektedir. Avusturya ve Finlandiya'da denenen programın; gençler arasında işsizliği azaltması üzerine uygulamaya konmuştur. Program ile gençlerin; programa kayıt olduktan sonra en geç üç ay içerisinde bir işe, stajyerliğe, çıraklığa veya ileri seviye eğitime katılımlarının sağlanmasını hedeflenmektedir. Bu amaçla kamu istihdam hizmetlerinde, çıraklık, mesleki eğitim ve uygulamalı eğitimde reformlar gerçekleştirilmektedir. Tüm bu çalışmalar için kaynak ise Avrupa Sosyal Fonu tarafından sağlanmaktadır. 2014-2020 arası

dönemde AB Sosyal Fonunun yıllık 10 milyar Avro kaynak ayırması gündemdedir (European Commission, 2014:2).

Walker vd. (2012) tarihli çalışmasında; AB bünyesinde demografik dönüşüm çerçevesinde yaşlanma sorunu ile ilgili başlıca çözümün 'aktif yaşlanma' uygulaması olduğunu ileri sürmektedir. Yaş gruplarına ayrılmış geleneksel eğitim, iş ve istihdam dönemlerinin dönüşüm geçirerek yaşlı grubu da kapsar hale gelmesi aktif yaşlanma olarak değerlendirilmektedir. Bu amaçla; yaşlıların işgücü piyasasından dışlanmalarının önlenmesi, yaşlıların çalışma kapasitelerinin ve becerilerinin korunması gerekli önlemlerin alınması, esnek çalışma modellerinin oluşturulması ve yaşam boyu öğrenme, eğitim hizmetlerinden faydalanmaları yer almaktadır. Ayrıca işgücü piyasasında aktif olarak katılımlarının sürmesi için güvenme etkisine yol açan noktaların ortadan kaldırılması yer almaktadır (Walker, 2012:122).

Bengtsson ve Scott (2011) tarihli çalışmalarında; yaşlanma ile ilgili nüfus ve finansal çözüm şeklinde gruplandırma yapmışlardır. Nüfus çözümleri arasında ülke içinde nüfusun doğurganlık oranlarının arttırılması ve ülke dışından göçmenlerin ülkeye kabul edilmeleri yer almaktadır. Finansal çözüm yolu olarak ise çalışanların kendi emeklilik ödeneklerini kendilerinin finanse etmelerini öngören bir sistemin uygulamaya konmasıdır. Yeni emeklilik sisteminin kamu emeklilik ödeneklerini GSYİH'nın %11 ile sabit bir oranda tutması öngörülmektedir. Bu ödeneklerin diğer yaş gruplarının gelirlerine göre değer kaybı yaşamalarının önlenmesi için ise emeklilerin paylarının şuandaki mevcut %18 düzeyinde sabit tutulması gerektiği ifade edilmektedir. Bu noktada vergilendirme oranlarında değişiklikler gündeme gelebileceği tartışılmaktadır (Bengtsson ve Scott, 2011:164-167).

SONUÇ

'Altın çağın' geride kaldığı günümüz serbest piyasa ekonomisinde refah devletlerinin vatandaşlarına karşı yükümlülüklerinde meydana gelen erozyon, küreselleşme ve demografik dönüşüm faktörleri karşısında şiddetlenmektedir. Küreselleşme ulusal ekonomilerin fonksiyonlarında yakınsamayı da zaman içerisinde getirmiştir. Küresel topluma entegre olmaya çalışan toplumların tamamında, sosyo-ekonomik problemlere karşı gösterilen tepki ve politika yapıcılarının ortaya koydukları çözüm önerileri benzerlikler taşımaktadır. Bunda küreselleşmenin yadsınamaz bir gerçeği olarak gündeme gelen uluslararası rekabet ve ekonomik güç dengeleri büyük rol oynamaktadır.

Demografik dönüşüm gelişmiş toplumların doğurganlık oranlarının neredeyse sifıra yakın düzeylerde seyrettiği dönemdedir. Düşük bebek ölüm oranları ile birlikte nüfus artışları gelişmiş toplumlarda çok düşük düzeyde gerçekleşmektedir. Buna karşın mevcut genç nüfusun İtalya, İspanya, Portekiz gibi refah devletlerinde çok büyük işsizlik oranları ile karşı karşıya kalması, Avrupa refah devletlerinde krize işaret etmektedir. Temel sağlık hizmetlerinde elde edilen yenilik kazanımları nüfusun yaşam beklenti düzeyini sürekli olarak yükseltmektedir. 2050 yılında bir bireyin ortalama 80-85 yaş aralığında yaşayacağı tahmin edilmektedir. Bu durum politika yapıcılarını iki yönden düşündürmektedir. Birincisi yaşlı nüfusun bakımı ile ilgili çekinceler. Yani sosyal harcamalarda

öngörülen muhtemel artışlardır. İkincisi ise yaşlı nüfusun çalışma hayatında mümkün olan en uzun süre kalabilmeleri için gerekli düzenlemelerin yapılması şeklindedir.

Gelişmekte olan ülkelerde ve Türkiye’de de demografik dönüşümün benzer etkileri ortaya çıkmaktadır. Nüfusun büyüme oranları azalırken, bebek ölüm oranlarında yaşanan düşüşler, nüfus artışının devamını sağlamaktadır. Yaşam beklenti düzeyi de artmaya devam etmektedir. Sosyal harcamaların özellikle artarak devam edeceği öngörüsü gelişmekte olan ülkeler için de geçerlidir. Öte yandan yoğun genç nüfusun ekonomik yapıya kazandırılması ise demografik fırsat penceresi olarak halen geçerliliğini korumaktadır.

Göç tüm dünyayı ilgilendiren bir olgu olarak öne çıkmaktadır. Gönüllü ya da zorunlu olarak gerçekleştirilen göç hareketleri mevcut toplumsal yapının dinamiklerini etkileyen bir olgudur. Göçmenlerin entegrasyonları büyük önem taşımaktadır. Refah devletlerinin birçoğu nüfus artışını sağlamak, işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan eleman ihtiyacını karşılamak ve nispeten nüfus bağımlılık oranlarını azaltmak için yeni göç akımlarının faydalarını ve zararlarını düşünmeye şimdiden başlamış bulunmaktadır. Özellikle Avrupa’da siyasi arenada nüfus erimesine karşı yeni göç akımlarının kabul edilmesi tartışmaları yapılmaktadır.

Özetle, son yıllarda refah devletlerinin sosyal harcamalarının arttığı mevcut verilerde ortaya konmuştur. Buna karşın, bu harcamaların gençler için istihdam, yaşlılar için bakım ve emeklilik ödenekleri ve ayrıca göçmenler için entegrasyon faaliyetlerine ayrılması karşısında ayrılan fonların yetersiz kaldığı görülmektedir.

KAYNAKLAR

Adema, W., P. Fron and M. Ladaique (2011)., “Is the European Welfare State Really More Expensive?: Indicators on Social Spending, 1980-2012; and a Manual to the OECD Social Expenditure Database (SOCX)”, OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 124, OECD Publishing, pp. 1-131.

Alper, Yusuf, (2013), “Küreselleşme ve Küreselleşmenin Sosyal Sorunları”, Ed: Aysen Tokol-Yusuf Alper, Sosyal politika, 4. Baskı, Dora Yayınları, Bursa.

Bengtsson, Tommy and Kirk Scott (2011), “Population Ageing and the Swedish Welfare State”, Population and Development Review 37 (Supplement), pp. 158-170.

Brooks, Clem and Jeff Manza (2007). Why Welfare States Persist, The Importance of Public Opinion in Democracies, The University of Chicago Press, Chicago and London.

Canbey, Özgüler, Verda, (2003), Yeni Ekonomi Anlayışı Kapsamında Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkeler: Türkiye Örneği, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Ceylan, Cengiz, (2011), Küreselleşmenin Sektörel Etkileri, İTO Yayınları, İstanbul.

Clarke, John, (2012), “Managing and Delivering Welfare”, The Student’s Companion to Social Policy, Editors: Pete Alcock, Margaret May, Sharon Wright, Fourth Edition, Wiley Blackwell, USA, pp. 265-270.

US Statistics Bureau, (2014), <http://data.bls.gov/timeseries/LNS.14000000>

Esping-Andersen, Gosta, (1996), “After the Goldan Age? Welfare State Dilemmas in a Global Economy”, Welfare States in Transition, National Adaptations in Global Economics, Editor: Gosta Esping Andersen, SAGE Publications India Pvt Ltd, pp. 1-32.

Esping-Andersen, Gosta, (1990), The Three Worlds of Welfare Capitalism, Princeton University Press, Princeton, New Jersey.

European Commission, (2014), “EU Measures to Tackle Youth Unemployment”, MEMO 14/466, Brussels, 8 July, pp. 1-10.

European Commission, (2012), The 2012 Ageing Report, Economic and Budgetary Projections for the 27 EU Member States (2010-2060), European Economy 2,2012, Economic And Financial Affairs, European Union, pp. 1-470.

Eurostat,<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1>, Erişim Tarihi: 3 Mayıs 2014.

Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=teilm020&tableSelection=1&plugin=1>.

Eurostat, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics.

European Commission, (2014), “EU Measures to Tackle Youth Unemployment”, MEMO 14/466, Brussels, 8 July, pp. 1-10.

Gerba, Eddie, (2013), “The Finance-Welfare State Nexus of the Crisis”, Panel: The Political Economy of Finance, The Network of European Union Centers of Excellence, EUCE, EUSA, Baltimore, May, pp. 1-23.

Harrison, Ann (2007), “Globalization and Poverty, An Introduction” , Globalization and Poverty, Editor: Ann Harrison, A National Bureau of Economic Research Conference Report, The University of Chicago Press, Chicago and London, pp. 1-32.

Hemerijck, A.C., T. P. Palm, E. Entenmann and F. J. Van Hooren, (2013), “Changing European Welfare States and the Evolution of Migrant Incorporation Regimes”, Background Paper, IMPACIM, pp. 1-69.

Hürriyet Gazetesi, İnternet Baskısı, <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/22750081.asp>, erişim tarihi: 30.03.2013.

İşıklı, Alpaslan, (2001), “Küresel Saldırı Karşısında Ulusal Devlet ve Sendikalar”, Emek Platformu, Emek Politikaları Sempozyumu, 24-25 Mart.

Kapar, Recep, (2005), Sosyal Korumanın İşgücü Piyasasına Etkisi, Birleşik Metal-İş Yayınları.

Kuhlmann, Ellen (2011), “Citizenship and Healthcare in Germany, Patchy Activation and Constrained Choices”, Participation, Responsibility and Choice, Editor: Janet Newman and Evelien Tonkens, Amsterdam University Press, the Netherlands, pp. 29-45.

Mandell, Betty Reid, (2010), “Chapter 9: Alternatives to Welfare”, The Crisis of Caregiving, Social Welfare Policy in the United States, Ed. Betty Reid Mandell, Palgrave Macmillan, pp. 207-231.

May, Margaret, (2012), “Comparative Analysis”, The Student’s Companion to Social Policy, Editors: Pete Alcock, Margaret May, Sharon Wright, Fourth Edition, Wiley Blackwell, USA, pp. 421-428.

Myles, John and Jill Quadagno, (2002), “Political Theories of the Welfare State”, Social Service Review, University of Chicago Press, Vol. 76, No. 1, 75th Anniversary Issue, March, pp. 34-57.

Özdemir, Süleyman (2009), “Küreselleşme ve Refah Devleti Üzerine Etkileri”, Sosyal Siyaset Konferansları, Sayı: 57; İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayınları, ss. 55-86.

Özdemir, Süleyman (2007), Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti, İstanbul Ticaret Odası, Yayın No: 2007:57, Genişletilmiş 2. Baskı.

Özdemir, Süleyman (2004), Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti, İTO Yayınları.

Quadagno, Jill, (1987), “Theories of the Welfare”, Annual Review of Sociology, Vol. 13, 1987, pp. 109-128.

Reinharz, Shulamit (1986), “Chapter 2: Loving and Hating One’s Elders: Twin Themes in Legend and Literature”, Elder Abuse, Conflict in the Family, Ed.: Karl A. Pillemer, Rosalie S. Wolf, Auburn House Publishing Company, USA, pp. 25-49.

SALDRU, (2013), “Youth Unemployment and Social Protection”, Southern Africa Labour and Development Research Unit, UCT, Research Brief, December, pp. 1-6.

Şanlıoğlu, Ömer, (2011) Sosyal Refah Devletinin Dünü, Bugünü ve Geleceği: Almanya Örneği, 1.Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.

Scarpetta, Stefano, Anne Sonnet and Thomas Manfredi, (2010), “Rising Youth Unemployment During the Crisis: How to Prevent Negative Long-term Consequences on a Generation?”, OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 106, OECD Publishing, doi: 10.1787/5kmh79zb2mmv-en, 2010, pp. 1-34.

Schwartz, Pedro (2013), “The Welfare State as an Underlying Cause of Spain’s Debt Crisis”, Cato Journal, Vol. 33, No. 2, (Spring/Summer).

Skeldon, Ronald, (2013), “Global Migration: Demographic Aspects and Its Relevance for Development”, United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division Technical Paper, No. 2013/6, New York, 2013, pp. 1- 32.

Şahin, İbrahim Fevzi, (2011), Küreselleşme Avrupa Birliği ve Türkiye, 1. Baskı, Pegem Akademi Yayınları.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) (2014), Veritabanı Programı KILM8 (Key Indicators of Labor Market), Veritabanı Erişim Tarihi: 26 Nisan 2014, Cuma.

United Nations (2013), Profiles of Ageing, Department of Economic and Social Affairs, Population Division Veritabanından derlenmiştir. (<http://esa.un.org/unpd/popdev/AgingProfiles2013/default.aspx>, Erişim Tarihi: 11 Nisan 2014).

United Nations, Population Division (2013), Department of Economic and Social Affairs, Trends in International Migrant Stock: The 2013 Revision, Table 1,3, September.

Walker, Alan, Tony Maltby, (2012), “Active Ageing: A Strategic Policy Solution to Demographic Ageing in the European Union”, International Journal of Social Welfare, ISSN 1369-6866, 21, pp. 117-130.

Yardımcı, Pınar, (2012), Küreselleşme ve Bölgeselleşme Ekseninde Uluslararası Ekonomik Entegrasyon, Detay Yayıncılık, 1.Baskı, Ankara.